

Upravljanje plažama u Zadru

Mirić, Manuela

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Tourism and Hospitality Management / Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:191:749060>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Tourism and Hospitality Management - Repository of students works of the Faculty of Tourism and Hospitality Management](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Sveučilišni diplomski studij

MANUELA MIRIĆ

Upravljanje plažama u Zadru

Beach management in Zadar

Diplomski rad

Opatija, 2024.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Sveučilišni diplomski studij
Menadžment u turizmu

Upravljanje plažama u Zadru
Beach management in Zadar

Diplomski rad

Kolegij: **Menadžment plaža** Student: **Manuela Mirić**

Mentor: **Prof. dr. sc. Zrinka Zadel** Matični broj: **ds3938/23**

Opatija, lipanj 2024.

**IZJAVA O AUTORSTVU RADA I
O JAVNOJ OBJAVI OBRANJENOG DIPLOMSKOG RADA**

MANOEZA MIRIC
(ime i prezime studenta)

3938
(matični broj studenta)

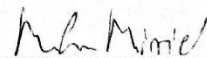
UPRAVLJANJE PLAŽAMA U ZADRU
(naslov rada)

Izjavljujem da sam ovaj rad samostalno izradila/o, te da su svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima, bilo da su u pitanju knjige, znanstveni ili stručni članci, Internet stranice, zakoni i sl. u radu jasno označeni kao takvi, te navedeni u popisu literature.

Izjavljujem da kao student- autor diplomskog rada, dozvoljavam Fakultetu za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci da ga trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim javnosti u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci.

U svrhu podržavanja otvorenog pristupa diplomskim radovima trajno objavljenim u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci, ovom izjavom dajem neisključivo imovinsko pravo iskorištavanja bez sadržajnog, vremenskog i prostornog mog diplomskog rada kao autorskog djela pod uvjetima *Creative Commons* licencije CC BY Imenovanje, prema opisu dostupnom na <http://creativecommons.org/licenses/>.

U Opatiji, 20. 5. 2024.

Potpis studenta

Sažetak

Plaže su granice koje morski svijet dijele od vanjskog svijeta no međusobnim djelovanjem oni čine jednu cjelinu. Najčešće korištena metoda klasifikacije plaža je BARE metodologija koja plaža dijeli na pet tipova, a oni su: udaljena, mjesna, ruralna, urbana te plaža turističkog kompleksa. Plaža kao resurs predstavlja prirodni, društveni i ekonomski resurs. Nemoguće je odrediti gospodarsku vrijednost plaže budući da je njezina vrijednost neprocjenjiva no brojni su benefiti koje plaže mogu napraviti za destinaciju. Rad se temelji se na plažama kao glavnim resursima u obalnim destinacijama, kao odabrana destinacija analizira se grad Zadar te će se na njegovu primjeru analizirati plažni resursi te samo upravljanje plažama. Plaže su danas dragulji te vrlo važni resursi priobalnih područja koji privlače izuzetno velik broj turista. Upravljanje plažama složen je postupak koji se sastoji od stvaranja i praćenja svih potrebnih propisa i odluka. Jedan o važnijih pojmova koji se veže uz upravljanje plažama jest koncesija koja će se u radu definirati. S pravnog aspekta plaže predstavljaju pomorsko dobro, izuzetno vrijedno bogatstvo koje neka država može imati. U Hrvatskoj ne postoji opći zakon o upravljanju plažama, no nekoliko zakona u sebi sadrži pojam pomorskog dobra te njegovo upravljanje, a najvažniji zakon vezan uz plaže je Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama. Destinacija na kojoj se temelji ovaj rad je Zadar, Zadar je grad koji je smješten u središnjem dijelu hrvatske obale Jadrana te ima izuzetno povoljan geografski položaj. Neke od najpoznatijih atrakcija su: Kalelarga, Crkva sv. Donata, Katedrala sv. Stošije te Pozdrav Suncu i Morske orgulje kao dijela novije povijesti ovoga grada. Što se analize turističkog tržišta ovog grada tiče, Zadar ima dobre smještajne kapacitete od kojih su kapaciteti u privatnom smještaju najbrojniji, što se hotela tiče oni su dosta velike kvalitete budući da u ponudi prevladavaju hoteli s četiri zvjezdice. Turistička noćenja i dolasci smanjeni su nakon pandemije no polako se vraćaju na brojeve iz 2019. te bi u budućnosti mogli još rasti. Zadar obiluje plažnim resursima te posjeduje brojne plaže od koji je dosta uređeno no postoje i one koje se u budućnosti mogu urediti te tematizirati. Drugi dio rada odnosi se na empirijsko istraživanje koje je provedeno na stanovnicima grada Zadra te su ispitani njihovi stavovi i razina zadovoljstva dosadašnjim načinom upravljanja u uređenošću plaža u gradu Zadru.

Ključne riječi: plaže, upravljanje plažama, koncesija, pomorsko dobro, Zadar

Sadržaj

Sažetak.....	4
Sadržaj	5
1. UVOD.....	1
1.1. Problem i predmet istraživanja	2
1.2. Znanstvena hipoteza	2
1.3. Svrha i ciljevi istraživanja	2
1.4. Metode istraživanja	3
1.5. Struktura rada	3
2. Temeljno određenje upravljanja plažama.....	5
2.1. Definiranje plaža	5
2.2. Definiranje upravljanja plažama	10
3. Zakonske pretpostavke upravljanja plažama	13
3.1. Određenje koncesija	13
3.1.1. Zakon o koncesijama	14
3.1.2. Koncesije na pomorskom dobru	15
3.2. Upravljanje plažama u Hrvatskoj.....	17
3.2.1. Tematizacija plaža	19
3.2.2. Prihvatni kapacitet plaže.....	21
3.3. Upravljanje plažama u Zadru	22
4. Komparativne prednosti destinacije Zadar	24
4.1. Opće karakteristike Zadra	24
4.2. Turističke atrakcije grada Zadra	26
5. Analiza turističkog tržišta Zadra.....	29
5.1. Analiza turističke potražnje.....	29
5.2. Analiza turističke ponude.....	33
6. Analiza plažne resursne osnove destinacije Zadar	36
6.1. Analiza plažnih resursa	37
6.2. Evaluacija plaža	40
6.3. Tematizacija plaža	50
7. Rezultati empirijskog istraživanja.....	52
7.1. Ciljevi i metode istraživanja.....	52
7.2. Hipoteze i znanstvene metode	52
7.3. Rezultati istraživanja.....	53

ZAKLJUČAK	66
POPIS LITERATURE	68
POPIS ILUSTRACIJA	71

1. UVOD

Priobalna područja mjesta su koja privlače velik broj posjetitelja tijekom godine, ali ponajviše u ljetnoj turističkoj sezoni. Ova područja izuzetno su atraktivna turistima budući da posjeduju plaže, koje su danas jedan od glavnih turističkih motiva. Plaže predstavljaju jedan izuzetno vrijedan turistički resurs koji ako se valorizira na pravilan način može se razviti u jedan jako vrijedan turistički proizvod. Plaže su mjesta koja danas okupljaju velik broj posjetitelja, mjesta su to koja posjetitelji koriste za odmor, tjelovježbu, bavljenje sportom te za brojne druge aktivnosti. Pretežito posjetitelji tamo provode svoje slobodno vrijeme, bilo da ga provode sami ili u druženju s prijateljima, obitelji te drugim korisnicima.

Upravljanje plažama važan je pojam koji se veže uz ovaj turistički proizvod budući da se plažama mora upravljati i to na pravi način kako bi se omogućila njihova zaštita te kako bi se zadovoljile potrebe turista, ali i potrebe lokalnog stanovništva koje tamo živi. Upravljanje plažama odnosi se ne samo na uređenje plaža već i na stvaranje sadržaja koji su pogodni za pojedine plaže, mjerenje i bilježenje određenih podataka te određivanje ciljeva koji se žele postići samim upravljanjem. Upravljanje plažama regulirano je često brojnim strateškim aktima kako na nacionalnoj tako i na regionalnoj i lokalnoj razini.

Tema ovog rada odnosi se prvenstveno na definiranje samog pojma plaže te klasifikaciju plaža prema određenim kriterijima, definiranje pojma upravljanja plažama te pregled zakonskih odrednica u području upravljanja plažama. Za destinaciju na kojoj će se bazirati ovaj diplomski rad odabran je grad Zadar. To je grad koji je smješten na Jadranskoj obali te je zbog broja svojih plaža idealan primjer na kojem se može analizirati plažna resursna osnova kao i način upravljanja pojedinim plažama. Ovim radom će se dakle analizirati plažna resursna osnova grada Zadra dok će se u drugom dijelu analizirati podaci koji su dobiveni provedenim empirijskim istraživanjem na stanovnicima grada Zadra na kojem se temelji ovaj rad te će se pokušati utvrditi zadovoljstvo lokalnog stanovništva plažama u Zadru, ali i zadovoljstvo o načinu upravljanja tim istima plažama budući da je lokalno stanovništvo upravo to koje je najviše upućeno u samo stanje plaža i sadržaje na plažama.

1.1. Problem i predmet istraživanja

Upravljanje plažama izuzetno je važan proces za obalne destinacije koje obiluju plažama te koje su izuzetno posjećene upravo zbog njih. Upravljanje je izuzetno složen proces te je potrebno dobro poznavati samu tematiku i postojeće resurse kako bi se moglo na dobar način upravljati samim plažama. Predmet ovog rada su zapravo plaže grada Zadra te se ovim diplomskim radom nastoji analizirati turistička ponuda i potražnja same destinacije Zadar s naglaskom na analizi plažnih resursa ove destinacije. Analiza plažnih resursa podrazumijeva prvenstveno popis svih plažnih resursa te njihova analiza. Rad se temelji na spoznaji načina na koji se upravlja plažama u gradu Zadru, a svoje mišljenje o ovoj tematici dati će upravo sami stanovnici grada Zadra. U sklopu diplomskog rada provedeno je istraživanje putem online ankete. Na temelju prikupljenih podataka iz provedene ankete analizirat će se stavovi lokalnog stanovništva te će se moći doći do određenih zaključaka..

1.2. Znanstvena hipoteza

Za potrebe provedbe empirijskog istraživanja definirane su sljedeće hipoteze koje će se kroz istraživanje pokušati dokazati ili opovrgnuti. Hipoteze su sljedeće:

H1 Uređenost i prirodna obilježja plaža imaju veliki utjecaj na zadovoljstvo lokalnog stanovništva plažama u gradu Zadru.

H2 Lokalno stanovništvo zadovoljno je načinom na koji se upravlja plažama u gradu Zadru.

H3 Lokalno stanovništvo zadovoljno je sadržajima na plažama u gradu Zadru.

H4 Lokalno stanovništvo nije informirano o ciljevima upravljanja plažama u gradu Zadru.

H5 Lokalno stanovništvo nije uključeno u upravljanje plažama u gradu Zadru.

1.3. Svrha i ciljevi istraživanja

Cilj ovog diplomskog rada je zapravo prvenstveno definirati osnovne pojmove koji su ključni za ovaj rad kao što su plaže, upravljanje plažama te koncesija te potom utvrditi s kakvim plažnim resursima raspolaže grad Zadar kao jedna turistička destinacija te na koji način njima upravlja.

Ciljevi bi dakle bili:

- Definirati teorijske pojmove kao što su plaže, upravljanje plažama, koncesija
- Analizirati grad Zadar kao destinaciju
- Analizirati turističku ponudu i potražnju grada Zadra
- Analizirati plažne resurse grada Zadra
- Analizirati rezultate empirijskog istraživanja

Svrha ovog istraživanja je da se kroz teorijski dio i kroz dio istraživanja pokuša doći do zaključka o tome na koji se način upravlja plažama u gradu Zadru te je li taj način dobar. Kroz dio istraživanja pokušat će se potvrditi ili opovrgnuti definirane hipoteze uz pomoć lokalnog stanovništva grada Zadra koji će ispunjavanjem anketnog upitnika na neki način dati svoje mišljenje o upravljanju plažama u gradu Zadru.

1.4. Metode istraživanja

Za potrebe izrade ovog diplomskog rada prvenstveno su korišteni sekundarni podaci koji su dobiveni proučavanjem postojeće literature kao što su razni članci, knjige, izvješća te zakoni i programi iz područja plaža te područja upravljanja plažama. Za izradu rada korištene u metode indukcije i dedukcije kojim se dolazilo do raznih zaključaka potrebnih za rad. Metoda koja se koristila za prikupljanje podataka u drugom dijelu rada odnosno dijelu istraživanju je metoda anketnog istraživanja među lokalnim stanovništvom grada Zadra, gdje se uz pomoć online anketnog upitnika kojeg su ispunjavali stanovnici grada Zadra došlo do traženih podataka. Podaci koji su prikupljeni putem tog istraživanja su primarni podaci koji su kasnije služili za potvrđivanje ili opovrgavanje hipoteza.

1.5. Struktura rada

Diplomski rad sastoji se od sedam poglavlja te započinje uvodom u kojem će se dati osnovne informacije o ciljevima i predmetu rada te o samoj tematici diplomskog rada. Drugo i treće

poglavlje daju teorijski uvid u osnovne pojmove ključne za rad. Drugo poglavlje rada pod nazivom: „Temeljno određenje upravljanja plažama“ odnosi se prvenstveno na definiranje samog pojma plaža te same podjele plaža prema raznim kriterijima dok se u drugom dijelu definira pojam upravljanja plažama. Treće poglavlje pod nazivom: „Zakonske pretpostavke upravljanja plažama“ daje definiciju samog pojma koncesije te daje pregled Zakona o koncesiji dok se u drugom dijelu poglavlja analizira način upravljanja u Hrvatskoj te se navode ključne stavke upravljanja.

U četvrtom poglavlju pod nazivom: „Komparativne prednosti destinacije Zadra“ reći će se nešto više o samom gradu Zadru, njegovu položaju te osnovnim karakteristikama dok će se u drugom dijelu poglavlja navesti neke najpoznatije atrakcije ovog grada. U poglavlju nakon, naziva: „Analiza turističkog tržišta grada Zadra“ analizirat će se turistička ponuda i turistička potražnja destinacije Zadar koja se odnosi na turističke prihvatne kapacitete kao turističku ponudu te noćenja i dolaske turista kao turističku potražnju.

Šesto poglavlje naziva „Analiza plažne resursne osnove grada Zadra“ prvenstveno analizira plažne resurse, u tom poglavlju će se popisati sve plaže grada Zadra te će se analizirati s aspekta uredenosti.

Sedmo poglavlje je poglavlje u kojem će se analizirati podaci dobiveni empirijskim istraživanjem. Analizirati će se tako da se hipoteze koje su postavljene u prvom dijelu rada potvrde ili opovrgnu putem dobivenih podataka te da se na kraju dođe do određenih zaključaka.

2. Temeljno određenje upravljanja plažama

U prvom djelu ovog poglavlja definirat će se sam pojam plaže te će se navesti njihova podjela prema raznim kriterijima dok će se u drugom djelu dati teorijski pregled upravljanja plažama.

2.1. Definiranje plaža

Oko sredine 18. stoljeća europske elite počele su shvaćati ljekovita svojstva svježeg zraka, tjelovježbe i kupanja u moru, a posebice se to osjetilo u Velikoj Britaniji. Prvo odmaralište na moru otvoreno je na istočnoj obali Engleske u gradiću Scarboroughu, a potom su uslijedile i druge obalne zajednice koje su počele otvarati svoja odmarališta koja su u ono vrijeme privlačile brojne kupce. Od 1840. godine plaža počela dobivati potpuno novo značenje, te je ona postala novo mjesto gdje su ljudi počeli trošiti, tražiti bijeg od grada, a sve kako bi se riješili tegoba modernog života¹.

Sama pomisao na plažu u ljudima budi osjećaj mira i spokoja, plaže su danas sinonim za odmor i rekreaciju te su važan faktor posjeta turista u neku priobalnu destinaciju budući da je kupališni turizam danas itekako popularan. Izuzetno je velik broj turista koji neku destinaciju posjećuju upravo zbog plaže te je stoga plaže kao turistički resurs potrebno na pravi način valorizirati te upravljati njime u skladu se određenim ciljevima. Potrebno ih je urediti te omogućiti sadržaje na njima koji će zadovoljiti upravo te turiste koji tamo dolaze te neće narušiti samu prirodu plaže.

U fizičkom smislu pojam plaže predstavljaju: „nekonsolidirane naslage pijeska i/ili šljunka na obale i njihova se klasifikacija često temelji na njihovoj morfologiji i sastavu te veličini sedimenta.“² Plaže su zapravo granice koje morski svijet dijele od onog vanjskog te iako čine granicu one zapravo povezuju ta dva svijeta. Pješćana plaža je dinamično sučelje između mora i kopna no njezine granice sa susjednim kopnenim i morskim okolišem nisu uvijek dobro definirane, pri čemu je granica prema kopnu jasnija od one prema moru³.

¹ Blei, D., (2021.): *Inventing the Beach: The Unnatural History of a Natural Place*, Smithsonian magazine, dostupno na <https://www.smithsonianmag.com/history/inventing-beach-unnatural-history-natural-place-180959538/> (1.3.2024.)

² Midhallet, A., D'Amico, S., Colica, E., (2014.): *A Beach Management Manual*, Sveučilište u Malti

³ Deidun, A., (2009.), "Beaches-More than just sand and fun" file, dostupno na: <:///C:/Users/38595/Downloads/beaches-morethanjustsandandfun.pdf>. (3.2.2024.)

“Plaža se može definirati i kao područje nekonsolidiranog materijala koje se proteže od crte niske vode prema unutrašnjosti kopna do mjesta gdje dolazi do očite promjene materijala ili fiziografskih oblika, ili do linije trajne vegetacije.”⁴ „Plaže se mogu definirati i kao multidimenzionalni prirodni sustavi koji su inkorporirani u veće, obalne sustave, te koji su složeni od interakcija prirodnih, socio-kulturnih i upravljačkih sustava.”⁵

Plaže se mogu klasificirati prema različitim kriterijima u kojima se uzima širok raspon fizičkih, prirodnih i antropogenih odrednica kao što je na primjer sastav materijala, boja, oblik, stupanj očuvanosti, sastav mora, okruženje plaže te drugi.

Postoji metoda prema kojoj se plaže najčešće klasificiraju, a ona se zove BARE metoda, ova kratica odnosi se na Bathing Area Registration an Evaluation, to je suvremena metoda koja plaže dijeli u pet tipova. U ovoj metodi u obzir se uzima kompletan okoliš plaže kao i područje oko te sadržaji koji se nude na pojedinoj plaži.

Tablica 1 Klasifikacija plaža prema BARE metodologiji

PRIRODNA PLAŽA	UREĐENA PLAŽA
Udaljena	Mjesna
Ruralna	Urbana
	Plaža turističkog kompleksa

Izvor: Nacionalni program upravljanja i uređenja morskih plaža – Akcijski plan, (2014.) ,Ministarstvo turizma,dostupno na: https://mint.gov.hr/UserDocsImages/AA_2018_cdokumenti/akcijski%20planovi/007_150205_akc_p_plaze.pdf

U nastavku će svaka od pojedinih vrsta biti objašnjenje prema svojim karakteristikama:

- **Udaljena plaža** – plaže su to koje karakterizira loša dostupnost koja se uglavnom veže uz pješaćenje. Ovakve plaže su najčešće smještene u blizini ruralnih ili manjih seoskih područja te do njih nije moguće doći s pomoću javnog prijevoza već isključivo pješice.
- **Ruralna plaža** – ovakva vrsta plaža smještena je izvan urbanih sredina ili unutar naselja. Do ovakvih plaža postoje pristupni putevi, ali moguće je do njih doći i javnim prijevozom. Na ovim plažama ne odvijaju se uslužne djelatnosti te njihovo zaleđe nije pretjerano izgrađeno, postoje tek neki društveni sadržaji kao što su škole, crkve te

⁴ Kovačić,M., Komać, A., (2011.) :Pitanja o upravljanju plažama u Hrvatskoj s naglaskom na Zadarsku županiju, NAŠE MORE : znanstveni časopis za more i pomorstvo, Vol. 58, str.245.

⁵Marković M. Održivo upravljanje plažama u Hrvatskoj: Smjernice i prioritetne akcije,str. 9

poneka trgovina. Korisnici koji dolaze na ovakve plaže cijene ih upravo zbog mira i očuvanih prirodnih kvaliteta koji im pružaju.

- **Mjesna plaža** – ova vrsta plaža smještena je izvan veće urbane sredine i u načelu su povezane s manjom stalnom populacijom. Ovakve plaže mogu se naći također u sklopu turističkog naselja ili kampa koji se pretežito koriste u ljetnim mjesecima. U odnosu na ruralne plaže karakteristika ovakvih plaža jest to da su uređene te se do njih može doći javnim ili osobnim prijevozom.
- **Urbana(Gradska plaža)** – plaže su to smještene u urbanom području koje opslužuju brojnu populaciju, karakterizira ih dostupnost ugostiteljskih objekata te brojne druge organizirane uslužne djelatnosti kao što su :škole, crkve, banke, pošte i brojne druge. U blizini ovakvih plaža moguće je naići i na luke nautičkog turizma.
- **Plaža turističkog kompleksa (Resort plaža)** - ove plaže smještene su najčešće u blizini smještajnih objekata te većinu korisnika ovih plaža čine gosti upravo tih objekata. Ovom plažom upravlja smještajni objekt na čijem se području nalazi te korisnicima nudi širok izbor rekreacijske ponude i usluga kao što su: ležaljke, pedaline, jet-ski vuča gliserom te brojni drugi sadržaji.

Osim gore navedene podjele plaže se mogu podijeliti prema još raznim kriterijima, pa tako prema porijeklu plaže se mogu podijeliti na: ⁶

- Prirodne
- Umjetne

Prirodne plaže su prema gore navedenoj podjeli plaže koje su nastale bez čovjekovog djelovanja prirodnim procesima dok su umjetne plaže nastale ili su uređene ljudskom djelatnošću tako da se više ili manje uklapaju u prirodni okoliš.

Prema stupnju uređenosti plaže se mogu podijeliti na:⁷

- Neuređene
- Poluuređene
- Uređene

⁶ Kovačić, M., Komać, A., (2011.) :Pitanja o upravljanju plažama u Hrvatskoj s naglaskom na Zadarsku županiju, Naše more : znanstveni časopis za more i pomorstvo, Vol. 58 No. 5-6, str.247

⁷ Kovačić, M., Komać, A., (2011.) :Pitanja o upravljanju plažama u Hrvatskoj s naglaskom na Zadarsku županiju, Naše more : znanstveni časopis za more i pomorstvo, Vol. 58 No. 5-6, str.247.

Prema ovoj podjeli neuređene plaže su plaže koje nemaju dodatnog sadržaja koje bi korisnici mogli koristiti, poluuređene plaže su tek djelomično opremljene sa sadržajima koje bi korisnici mogli koristiti dok su uređene plaže potpuno opremljene sa sadržajima kao što su: tuševi, toaleti, prostorije za presvlačenje, rekviziti za plažu te drugo.

Budući da su plaže multidimenzionalni prirodni sustavi, te su tek dio većeg obalnog sustava njihovo postojanje rezultira brojnim složenim interakcijama između prirodnih, socio-kulturnih i upravljačkih sustava te se stoga plaža kao resurs može razmatrati iz raznih aspekata odnosno kao različita vrsta resursa a oni su:⁸

- Prirodni resurs
- Društveni resurs
- Ekonomski resurs

Pod pojmom plaže kao prirodnog resursa misli se na usku povezanost plaže s morskim dijelom kao i sa sipinama koji se događaju putem skladištenja, transporta te izmjene pijeska te tako plaže imaju neposredan učinak morsko stanište. Upravo su materijali od kojih su plaže sastavljene izuzetno učinkovit sustav koji služi za apsorpciju valova te na taj način štiti obalu. Danas se međutim plažni prostor narušava izgradnjom raznih kuća, golf terena te brojnih drugih građevina čijom se izgradnjom narušava upravo plažni materijal.

Međusobno djelovanje čovjeka i plaže prisutno je od davnina gdje je obala bila jedini pristup moru koje se u ono vrijeme koristilo za ribarenje, trgovinu te kasnije i za prijevoz. Nakon što se cestovna mreža proširila za rezultat su se počele graditi stambene jedinice neposredno duž obale. Nakon razvoja masovnog turizma ljudi su postali puno zainteresiraniji upravo za građevine uz more te se obalni prostor polako smanjivao odnosno plaže su gubile svoj prostor.

Danas su obalna područja način života te je nemoguće odrediti njihovu vrijednost u novcu budući da je ona neprocjenjiva, plaže su danas nacionalno blago. Plaže se smatraju sigurnim rekreacijskim okolišem u kojem mogu sudjelovati razni sudionici raznih dobnih skupina, te se na plaže gleda kao na visokovrijedan društveno-ekonomski, ali i ekološki nacionalni resurs koji samim time zahtijeva učinkovito upravljanje.⁹

⁸ Ibidem

⁹ Marković M., Michallef, A., Povh, D., Williams, A.T. Održivo upravljanje plažama u Hrvatskoj: Smjernice i prioritetne akcije, str.12.

Gospodarska vrijednost plaža izuzetno je teška za izračunati budući da je jako malo studija koje su se bavile tom tematikom. Plaže su danas zapravo žarište globalnog turizma te su postale ikone suvremenog turizma.

Ekonomska vrijednost plaža može se računati s pomoću četiri metode, a one su:¹⁰

- Metoda izražavanja sklonosti
- Metoda uvjetnog vrednovanja
- Metoda vrednovanja doživljaja
- Hedonistička metoda

Metoda izražavanja sklonosti potrošača izuzetno je jednostavna te se često koristi, njome se želi saznati koja je cifra koju je korisnik spreman platiti za kakvoću okoliša plaže. Ova metoda ima dvije podvrste, prva je metoda koja se odnosi na sklonost potrošača da plati za kakvoću okoliša dok je druga metoda putnih troškova gdje se u obzir uzima odluka potrošača kojom on želi potrošiti određenu svotu novaca za putovanje u željenu destinaciju. Metodom uvjetnog vrednovanja pojedinca se pita koliko je spreman platiti za poboljšanje kvalitete plaže, ili kolika je naknada koju bi očekivao u zamjenu za pristanak na određenu štetu na plaži. Metodom vrednovanja doživljaja se izravnim otvorenim pitanjem od ispitanika traži da procjene vrijednost doživljaja na plaži. Hedonističkom metodom se uspoređuje odnos između tržišne vrijednosti dobra i kvalitete okolišnog resursa.

Plažama i obalnim područjima danas prijete¹¹:

- Urbana industrijalizacija
- Širenje apartmana i razvoj turizma
- Nezakonita devastacija obale

Također brojni pritisci dovode do ekološke degradacije plaže kao što su rekreacija koja sa sobom uključuje terenska vozila, šetanja, sunčanje, plivanje, jahanje, kampiranje te brojne druge aktivnosti koje na neki način degradiraju sam okoliš plaže. Također veliku ulogu u tome imaju i kanalizacije, ostavljanje smeća na plaži te samo toplinsko zagađenje.

¹⁰ Marković M., Michalief, A., Povh, D., Williams, A.T. Održivo upravljanje plažama u Hrvatskoj: Smjernice i prioritetne akcije str.14

¹¹ Kovačić, M., Komać, A., (2011.) :Pitanja o upravljanju plažama u Hrvatskoj s naglaskom na Zadarsku županiju, Naše more : znanstveni časopis za more i pomorstvo, Vol. 58 No. 5-6, str.248

2.2. Definiranje upravljanja plažama

Upravljanje plaža je postupak koji uključuje stvaranje i praćenje svih potrebnih propisa i odluka o dizajnu i lokaciji svih potrebnih elemenata kako bi se plaže koristile na pravi način.

Upravljanje plažom može se definirati kao proces: „bilo praćenjem, jednostavnim intervencijama, recikliranjem, dohranom, gradnjom, održavanjem objekata plaža ili bilo kojom kombinacijom ovih aktivnosti koja odražava prihvatljiv kompromis s obzirom na raspoloživa sredstva i ciljeve vezane za zaštitu obale i prirode, kvalitetu života i gospodarstvo.“¹²

Osim prve definicije postoji i još jedna koju valja spomenuti: “Upravljanje plažom nastoji održati ili poboljšati plažu kao rekreacijski resurs i sredstvo zaštite obale, uz pružanje objekata koji će zadovoljiti potrebe i težnje onih koji koriste plažu.“¹³

Za upravljanje plažama potrebne su neke temeljne pretpostavke na kojem to upravljanje počiva te pretpostavke su:¹⁴

- Filozofija zdravog upravljanja
- Razumijevanje obalnih procesa
- Prikupljanje podataka i uspostavljanje osnovnih kriterija
- Korištenje stručnog osoblja i odgovarajućih tehnika
- Zakonodavne odredbe

Filozofija zdravog upravljanja jedna je od njih te se odnosi na rad s prirodom, a ne protiv nje gdje treba bit napravljena strategija kako bi se plažni resursi optimizirali te kako bi se njihova prava vrijednost identificirala. Također potrebno je razumijevanje obalnih procesa koje uključuje znanje o procesima koji se događaju na plažama te o ostalim bitnim informacijama. Također potrebno je i prikupiti neke osnovne podatke kako bi se uspostavili osnovni kriteriji te nakon toga slijedi dugoročno praćenje. Praćenje je izuzetno važna stavka budući da služi prikupljanju podataka kroz dug period. Također je važno da osoblje koje sudjeluje u radi na procesu upravljanja plažama bude odgovarajuće za određene pozicije te da bude dovoljno obrazovano za to područje. Zadnja pretpostavka odnosi se na zakonodavne

¹² Kovačić, M., Komać, A., (2011.) :Pitanja o upravljanju plažama u Hrvatskoj s naglaskom na Zadarsku županiju, Naše more : znanstveni časopis za more i pomorstvo, Vol. 58 No. 5-6,

¹³ Williams, A., Michallef, A., (2009.): Beach Management: Principles & Practice, London str.2

¹⁴ M. Botero C., Cervantes O., W. Finkkl, C., (2018.) :Beach Management Tools - Concepts, Methodologies and Case Studies, str. 35

odredbe odnosno na uspostavljanje kako bi se uspostavili standardi i ciljevi koji se odnose na same plaže i njihov okoliš te kako bi se definirala uloga različitih državnih tijela i njihovih odgovornosti.

Dobro upravljanje plažom može dovesti do:

- učinkovito korištenje sve vrijednijeg nacionalnog resursa
- poticanje inozemnog/lokalnog turizma;
- povećanje kvalitete rekreacijskih mogućnosti
- doprinos unapređenju obližnjih urbanih naselja
- jačanje zaštite obale
- olakšavanje praćenja, regulacije, planiranja i donošenja odluka
- promicanje održivog obalnog razvoja

Može se zaključiti da dobro upravljanje plažom može stvoriti brojne benefite pa se tako plaža kao resurs koristi zapravo na učinkovit način bez narušavanja njezinog prirodnog okruženja. Dobrim upravljanjem potiče se i turizam kako domaći tako i lokalni gdje atraktivna i dobro uređena plaža privlači nove turiste. Također samim time što neka plaža postaje popularnija i posjećenija obližnja urbana naselja se na neki način preuređuju kako bi posjetiteljima ponudile razne prateće usluge i proizvode. Osim turističkih benefita dobro upravljanje dovodi i do očuvanja obale što za sobom dovodi i održivi obalni razvoj koji je danas izuzetno popularan.

Bit je zapravo dobrog upravljanja plažama da je ono multidisciplinarno, da su utvrđeni ciljevi jasni te da se koristi ispravan metodološki pristup pri definiranju ciljeva. U svezi s tim dobro upravljanje treba uključivati i stalnu obuku te informacije o povijesti područja na kojem se plaža nalazi kao i opis tog područja.

Učinkovito upravljanje plažama može dovesti do poboljšanja biološke funkcije samog obalnog područja gdje se povećava njegova bioraznolikost, upravlja se pješčanim sprudovima te se plaža čisti nemehanički. Također se omogućuje i veći učinak koji je rezultat dobro planiranog i izvršenog upravljanja plažama. Moguće je i smanjenje troškova održavanja te je kroz održivo korištenje plaža moguće i sprječavanje degradacije okoliša te poboljšana zaštita obale posebice od prirodnih katastrofa.

Za upravljanje plažama potrebni su i financijski resursi, opseg i izvori financijskih sredstava u dobroj mjeri zavise upravo o organizaciji plaže odnosno organizaciji same slaže. Budući da se na plažama odvijaju razne ekonomske aktivnosti, dio sredstava od njih bi se trebao koristiti za upravljanje plažama.

Zaštita okoliša financira se putem načela „onečišćivač plaća“ budući da se samo onečišćenje događa prilikom korištenja okoliša. Ovo načelo moglo bi se koristiti i u slučaju upravljanja plažama gdje bi korisnici na neki način sudjelovali u unapređenju plaže te bi pomogli financiranju nekih neizostavnih sadržaja na samoj plaži.

3. Zakonske pretpostavke upravljanja plažama

Prvi dio ovog poglavlja odnosi se na određenje i definiranje samog pojma koncesije te pregled Zakona koncesijama te koncesiji na pomorskom dobru koje je predmet ovo rada. Drugi dio odnosi se na upravljanje plažama u Hrvatskoj gdje se daje pregled glavnih zakonskih pretpostavki iz tog područja.

3.1. Određenje koncesija

U povijesti je pojam koncesije predstavljao svojevrsni oblik dozvole kojima je vladar dopuštao određenim osobama da se koriste njegovim dobrima. Pojam koncesija može se promatrati s tri aspekta: pravno teorijskog, normativnog i jezičnog značenja. U pravnom aspektu sam pojam koncesija koristi se više od 100 godina no značenje pojma mijenjalo se s godinama. U 20. stoljeću značenje ovog pojma ograničeno je na: „klasično ustupanje nekog prava od strane javne vlasti, tj. države, fizičkoj ili pravnoj osobi.“¹⁵

U hrvatskoj pravnoj teoriji ovaj pojam se određuje kao svojevrsna dozvola za obavljanje neke određene djelatnosti koja je uvjetovana posebnim odobrenjem, odnosno to je poseban pravni institut kojim javna vlast odobrava odnosno dozvoljava određenom fizičkom ili pravnom subjektu da može upotrebljavati ili iskorištavati određena dobra, izvoditi određene radove ili obavljati neku djelatnost.

U jezičnom smislu pojam koncesija svoje korijene vuče iz latinskog jezika, te po svom značenju označava dopuštenje, ustupak ili ovlaštenje.¹⁶

Normativno značenje odnosi se na značenje koje zakonodavac definira ovim pojmom u pravnom aktu kao što je ustav, zakon ili neki zakonski akt. Dakle što će se u nekoj državi smatrati koncesijom propisuje sam zakonodavac određenim pravnim propisima.

Koncesija sadrži neka glavna obilježja, a ona su:

- Dvostrani pravni odnos
- Predmet koncesije

¹⁵Tolić, V., (2015.), "Koncesija- Značenje pojma i povijesni razvoj", Časopis praktični menadžment, Vol. VI, br.1 str.96

¹⁶ Ibidem, str. 97

- Ugovorni odnos

Koncesija je dvostrani naplatan pravni odnos odnosno to je odnos između dvije pravne strane, između davatelja koncesije i primatelja koncesije koji se naziva koncesionar. Ovaj odnos uređen je pravno stoga iz tog odnosa proizlaze određena prava i obveze koja se odnose na svaku stranu tog odnosa. Koncesionar plaća koncedentu odnosno davatelju koncesije naknadu za koncesiju te ta naknada mora odgovarati iznosu navedenom u određenom aktu, a o njegovom iznosu odlučuje koncedent.

Drugo obilježje je predmet koncesije, on se odnosi na prijenos izvršenja konkretnih prava nad javnim dobrom i ili prenošenje poslova koji po pravnoj osnovi pripadaju državi ili lokalnoj zajednici na određenu privatnu osobu.

Treće obilježje jest ugovorni odnos, to je odnos koji proizlazi iz ugovora koji sklapaju privatna osoba s državom ili jedinicom lokalne ili područne samouprave. Samim potpisivanjem ugovora o koncesiji obje strane prihvaćaju ugovorne uvjete te obavljanje koncesijske djelatnosti može započeti nakon potpisivanja.

Prvi Zakon o koncesijama u Republici Hrvatskoj donesen je 1990. godine gdje je dobivanje koncesije bilo rezervirano za uglavnom strane ulagače te se koncesija mogla dobit većinom za korištenje određenog obnovljivog prirodnog bogatstva ili dobra koje je bilo u općoj upotrebi.¹⁷

3.1.1. Zakon o koncesijama

Zakon o koncesiji je zakon kojim se uređuju postupci davanja koncesija, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije te pravna zaštita, politika i razna druga pitanja vezana uz same koncesije.

Zakon definira ti vrste koncesije, a one su:

- Koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra
- Koncesija za radove
- Koncesija za usluge

¹⁷ Staničić, F., Bogović, M., (2017.): Koncesije na pomorskom dobru – odnos zakona o koncesijama i zakona o pomorskom dobru i morskim lukama, str. 75

Koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra jest upravni ugovor čiji se predmet odnosi na gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra koje je prema zakonu određeno kao dobro od interesa za Republiku Hrvatsku. Koncesija za radove jest upravni ugovor kojim se ostvaruje financijski interes čijim posredstvom davatelj koncesije povjerava izvođenje radova gospodarskom subjektu ili subjektima. Koncesija za usluge jest upravni ugovor u pisanom obliku kojim se ostvaruje financijski interes, a posredstvom kojeg davatelj povjerava pružanje i upravljanje uslugama čija se naknada sastoji isključivo od prava na iskorištavanje usluga koje su predmet ugovora.

Zakon navodi i moguće davatelje koncesije, a oni su:¹⁸

- Hrvatski sabor i Vlada Republike Hrvatske, u ime Republike Hrvatske
- tijelo državne uprave, u ime Republike Hrvatske
- nadležno tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, u ime jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te
- pravna osoba posebnim zakonima ovlaštena za davanje koncesije

Prilikom provođenja postupka davanje koncesije davatelj koncesije obavezan je poštovati razna načela u odnosu na sve gospodarske subjekte te je obavezan tijekom izvršenja ugovora o koncesiji pridržavati se primjenjivih obveza u raznim područjima. Ugovor o koncesiji sklapa se na određeno vrijeme gdje davatelj koncesije određuje rok na koji se koncesija daje te se taj rok utvrđuje u okviru raspona koji su određeni posebnim zakonima.

3.1.2. Koncesije na pomorskom dobru

Pomorsko dobro izuzetno je vrijedno prirodno bogatstvo koje neka država ima dok je koncesija veoma raširen način kojim se obavljaju javne usluge. Koncesije su u Republici Hrvatskoj uređene Zakonom o koncesijama.

Prije određivanja i definiranja koncesije na pomorskom dobru treba se definirati i razmotriti sam pojam pomorskog dobra. Prema tome pomorsko dobro definira se: " Pomorsko dobro je opće dobro od interesa za Republiku Hrvatsku, ima njezinu osobitu zaštitu, a upotrebljava se

¹⁸ Zakon o koncesijama (2020.), dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/157/Zakon-o-koncesijama>

ili koristi pod uvjetima i na način propisan Zakonom.“¹⁹ Prema Zakonu o pomorskom dobru i morskim lukama Republika Hrvatska je ta koja vodi brigu, skrbi i upravlja s pomorskim dobrom te ona provodi nadzor i poduzima određene radnje kako bi zaštitila pomorsko dobro neovisno je li pomorsko dobro povjereno nekoj drugoj javnoj ili privatnoj osobi kao što je slučaj s koncesijom.

Pomorsko dobro čine:²⁰

- unutarnje morske vode i teritorijalno more, njihovo dno, podzemlje i podmorje
- dio kopna koji je po svojoj prirodi namijenjen općoj upotrebi i koji je određen takvim, kao i sve što je s tim dijelom kopna trajno spojeno na površini ili ispod nje i čine ga nekretnine koje su po prirodnim obilježjima, izgledu, namjeni, položaju i načinu upotrebe;; morska obala, morske plaže, sprudovi, rtovi, hridi, grebeni, otočići koje za vrijeme nevremena prekrivaju najveći valovi, žala, luke, lukobrani, rive, molovi, valobrani, nasipi, privezišta, gatovi, morske solane, ušća vodotoka koji se izljevaju u more i kanali spojeni s morem, uključujući i građevine koje su trajno povezane s pomorskim dobrom i njegova su pripadnost.

Upotreba samog pomorskog dobra može biti:²¹

- opća
- posebna

Opća upotreba odnosi se na to da svatko ima pravo sukladno njegovoj primjeni i namjeni služiti se pomorskim dobrom dok se posebna upotreba odnosi na svaku upotrebu koja nije opća upotreba ni gospodarsko korištenje pomorskog dobra.

Hrvatsku karakterizira iznimno duga obala, a rješavanje problema vezanih uz obalno područje bavi se nekoliko ministarstava kao što su: Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Ministarstvo turizma, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, Ministarstvo kulture, Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja te Ministarstvo gospodarstva.

¹⁹ Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama, Članak 4., dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/505/Zakon-o-pomorskom-dobru-i-morskim-lukama> (12.3.2024.)

²⁰ Ibidem

²¹ Staničić, F., Bogović, M., (2017.): Koncesije na pomorskom dobru – odnos zakona o koncesijama i zakona o pomorskom dobru i morskim lukama, str. 81

Također postoje i druge institucije zadužene za upravljanje obalnim područjem, a to su Odjel za zaštitu mora te Uprava za otoke i priobalje. Odjel za zaštitu mora obavlja poslove kao što su stručni poslovi vezani uz zaštitu mora, koordinira program praćenja kakvoće mora, nadzire i usmjerava razvoj informacijskog sustava zaštite okoliša te obavlja brojne druge poslove

3.2. Upravljanje plažama u Hrvatskoj

Upravljanje obalnim područjem kao cjelovita cjelina nije pokriveno u cijelosti nekim zakonom osim Zakonskim odredbama o zaštićenom obalnom području. Neki od najvažniji pravnih akata koji za svrhu imaju zaštitu hrvatske obale su :²²

- Zakon o prostornom uređenju i gradnji
- Zakon o zaštiti prirode
- Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama
- Zakon o otocima

Zakonima i podzakonskim aktima osigurava se da se određenim zemljištem koje uključuje i obalna područja gospodari uzimajući u račun i zaštitu okoliša. Zakonom o prostornom uređenju i gradnji određuju se dva tipa plaže: uređena i prirodna morska plaža.²³ Prirodna plaža je plaža koja ima sve prirodne značajke te nema uslužnih objekata te je potpuno očuvana što se tiče prirodnih obilježja. Uređena morska plaža je s druge strane plaža koja je pristupačna svima pod jednakim uvjetima te je infrastrukturno i sadržajno uređena.

Prema Zakonu o zaštiti okoliša upravljanje obalnim područjem definira se kao: „dinamičan proces za održivo upravljanje i korištenja obalnog područja, vodeći pritom račun vrijeme krhkost obalnih ekosustava i krajolika, raznolikost aktivnosti i korištenja, njihove interakcije, pomorska usmjerenost pojedinih djelatnosti i namjena te njihov utjecaj na morske i kopnene luke²⁴

Osim navedenih zakona u Hrvatskoj je upravljanje plažama regulirano i s Uredbom o kakvoći mora za kupanje, gdje ta uredba propisuje standarde kakvoće mora za kupanje te su

²² Kovačić, M., Komać, A., (2011.) :Pitanja o upravljanju plažama u Hrvatskoj s naglaskom na Zadarsku županiju, NAŠE MORE : znanstveni časopis za more i pomorstvo, Vol. 58 No. 5-6, str. 250

²³ Marković M., Michallef, A., Povh, D., Williams, A.T. Održivo upravljanje plažama u Hrvatskoj: Smjernice i prioritetne akcije, (Preuzeto 12.3.2024.), str. 67.

²⁴ Kovačić, M., Komać, A., (2011.) :Pitanja o upravljanju plažama u Hrvatskoj s naglaskom na Zadarsku županiju, NAŠE MORE : znanstveni časopis za more i pomorstvo, Vol. 58 No. 5-6, str. 250

ovim dokumentom određene granične vrijednosti mikrobioloških pokazatelja i ostalih značajki mora. Ovom uredbom određene su točke mora čiji se uzorci kontroliraju kako bi se saznala kakvoća mora.

Sadašnje stanje plaža u hrvatskoj karakterizirano je velikim broj turista posebice u špici sezone na samim plažama, nedostatkom kvalitete same ponude, razlike u kvaliteti postojeće ponude, nedovoljnom suradnjom privatnog i javnog sektora te nepotpunošću u tematiziranju plaža.²⁵

Ministarstvo turizma je na nacionalnoj razini izradilo Nacionalni program upravljanja i uređenja morskih plaža te je 2014. objavilo akcijski plan sa smjernicama za upravljanje plažama u Republici Hrvatskoj.

U akcijskom planu naveden je pojam tematizacije plaža, postupak je to koji za cilj ima bolje tržišno valorizirati plažne prostore kao i povećati atraktivnost same ponude pojedine destinacije. Za potrebe postupka tematizacije definirane su teme plaža koje su definirane tako da se optimalno zadovolje potrebe ključnih potrošačkih segmenata. Budući da su plažni resursi specifični jedna plaža može imati nekoliko tema na svom području, ali te teme su podijeljene u određene zone.

Postoje brojni propisi kojima se nastoji zaštititi okoliš te se ti propisi odnose na ispuštanje tvari u okoliš, otpad, informacijski sustav za okoliš, plan investicija u zaštiti okoliša koji se indirektno odnose i na upravljanje obalnim područjem.

Prema Zakonu o pomorskom dobru i morskim lukama plaže su dio pomorskog dobra koje je svima dostupno pod istim uvjetima. Prema tome kao takve one ni pod kojim uvjetima ne mogu biti privatno vlasništvo, no mogu biti predmetom koncesije. Prema istom zakonu se na temelju Pomorskog zakonika definiraju i uvjeti za davanje koncesije za korištenje pomorskog dobra. Prema zakonu razlikuju se koncesije te koncesijska odobrenja te prema tome u hrvatskom zakonodavnom sustavu postoje dva značajna propisa:

- Uredba o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru
- Uredba o postupku davanja koncesijskog odobrenja na pomorskom dobru

To se odnosi na sve oblike gospodarskih aktivnosti koje se mogu obavljati na obalnom području kao što je: iznajmljivanje suncobrana, ležaljki i raznih rekreacijskih sadržaja,

²⁵ Stručni portal pomorsko dobro, dostupno na: <https://www.pomorskodobro.com/portal-predlaze-koncesije/> , (5.3.2024.)

pružanje ugostiteljskih usluga te drugi. Koncesijsko odobrenje se može dati na razdoblje od 5 godina na temelju odluke Vijeća za koncesijska odobrenja koje se nalazi u jedinici lokalne samouprave koja je zadužena za upravljanje pomorskim dobrom.

Koncesija s druge strane predstavlja zakonsko pravo kojim se omogućuje djelomično ili potpuno isključenje samog korištenja javnog dobra kojim bi se ostvarilo njegovo gospodarsko korištenje, te koncesija za razliku od koncesijskog odobrenja odobrava županijsko vijeće. Koncesija za prirodne morske plaže može se dati najduže za rok do pet godina.

Također kada je riječ o upravljanju plažama u Hrvatskoj važno je spomenuti i IUOP odnosno protokol o integralnom upravljanju obalnim područjem ili na engleskom Protocol on Integrated Coastal zone Management in Mediterranean koji je sedmi po redu protokol proizašao iz Konvencije iz Barcelone koji na integralan način sagledava obalna područja. Protokol je to koji obalna područja sagledava uzimajući pritom u obzir ekonomski, društveni i kulturni razvoj s tendencijom da se prirodni okoliš sačuva i za buduće generacije. Ovaj protokol je u Hrvatskoj integriran putem Zakona o potvrđivanju Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjem.

3.2.1. Tematizacija plaža

Uz upravljanje plažama u Hrvatskoj veže se i pojam tematizacije plaža, teme plaža definiraju se kako bi se zadovoljile potrebe raznih potrošačkih segmenata na što optimalniji način te kako bi se disperzirala sama ponuda plažnih sadržaja. Tematizacijom plaža bi se potrošački segmenti na neki način sami rasporedili po plažama koje tematikom odgovaraju njihovim potrebama te bi se tako način uklonio pritisak sa plaža na koje dolazi najveći broj posjetitelja.

Tablica 2. Tematizacija plaža

KLASIFIKACIJA	TIPOVI	TEME
PRIRODNA PLAŽA (nema intervencije u prirodi)	UDALJENA PLAŽA	<ul style="list-style-type: none"> • Eko plaža
	RURALNA PLAŽA	<ul style="list-style-type: none"> • Plaža za surfere • Ronilačka plaža • Adrenalinska plaža • Romantična plaža • Plaža za pse
UREĐENA PLAŽA (određeni građevinski objekti i zahvati na plaži)	MJESNA PLAŽA	<ul style="list-style-type: none"> • Plaža za obitelji s djecom • Party plaža • Plaža kulture • Nudistička plaža
	URBANA PLAŽA	<ul style="list-style-type: none"> • Urbana promenadna plaža • Plaža sa zabavnim sadržajima za mlade • Plaža sa sportskim i rekreativnim sadržajima
	PLAŽA TURISTIČKOG KOMPLEKSA	<ul style="list-style-type: none"> • Resort plaža- hotelska plaža

Izvor: Obrada autora prema podacima s Nacionalni program upravljanja plažamaMinistarstvo turizma (Pristupljeno 15.2.2024.)

U tablici gore prikazanoj navedeni su tipovi plaža i moguće teme koje bi se mogle primijeniti na pojedinim tipovima plaža. Prvi tip je udaljenja plaža koja prema klasifikaciji pripada prirodnim plažama, budući da je to plaža na kojoj nije načinjena nikakva intervencija na prirodi ova plaža bi se mogla tematizirati kao eko plaža. Ruralne plaže su također prirodne plaže te bi se one mogle tematizirati kao plaže za surfere gdje bi se mogli napraviti razni sadržaji koji su surferima potrebni, zatim ronilačka plaža ovisno o položaju i pogodnosti plaže za ronjenje. Adrenalinska plaža izuzetno bi bila privlačna mladim posjetiteljima te bi se mogli razviti razni adrenalinski sportovi na toj plaži. Romantična plaža bila bi idealna za parove budući da bi im nudila mir dok je plaža za pse idealna za posjetitelje koji žele da se i njihovi ljubimci okupaju u moru.

Zatim slijede teme koje se odnose na uređene plaže, prva skupina su mjesne plaže koje bi se mogle tematizirati kao Plaže s obitelji s djecom gdje bi se djeca mogla neometano igrati, party plaža, plaža kulture koja bi posjetiteljima nudila učenje o kulturi određenog mjesta na kojem se plaža nalazi, ali i nudistička plaža.

Što se urbanih plaža tiče one bi se mogle tematizirati kao Urbane promenadne plaža, plaže sa zabavnim sadržajima za mlade te plaže sa sportskim i rekreativnim sadržajima.

Za kraj ostaju plaže koje se nalaze u sklopu turističkog kompleksa gdje bi njihova tema bila Resort plaža- hotelska plaža.

Tematizacijom plaža bi se omogućilo da se smanjiti pritisak s najposjećenijih plaža pojedine destinacije budući da bi se određeni potrošački segmenti mogli raspršiti po ostalim plažama ovisno o tipu plaže koji ih zanima te bi se tako smanjilo i narušavanje okoliša te bi se smanjio pritisak na plažni prostor.

Također kako bi se plaža tematizirala propisani su minimalni tehnički uvjeti koje ona mora zadovoljavati kao i posebni elementi. Kao dio propisanih obveznih minimalnih tehničkih elemenata svaka plaža mora imati jednu univerzalnu vizualno identičnu info ploču koja mora sadržavati elemente kao što su: naziv teme plaže, kartografski prikaz plaže, grafički prikaz plažnih sadržaja, telefonske brojeve, pravila ponašanja kupaca te oznaku zabrane pristupa psima osim ako je plaža namijenjena kućnim ljubimcima.²⁶

3.2.2. Prihvatni kapacitet plaže

Prihvatni kapacitet važan je segment upravljanja plažama budući da se on odnosi na određivanje maksimalnog broja kupaca na plažnom prostoru te se njihovim korištenjem može smanjiti pritisak na sam plažni prostor. Za određivanje efektivnog prihvatnog kapaciteta koristi se model koji se temelji na UNEP-ovoj procjeni te u njega ne ulazi kontaktna zona mora i kopna.

Formula za izračunavanje fizičkog prihvatnog potencijala glasi:²⁷

$$\text{FIZIČKI PRIHVATNI KAPACITET} = \frac{\text{RASPOLOŽIVI PLAŽNI PROSTOR}}{\text{TOLERIRANI PRIHVATNI KAPACITET}}$$

Izvor: Nacionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama

Prema ovoj formuli fizički prihvatni kapacitet temelji se na raspoloživom plažnom prostoru po kupcu te toleriranom kapacitetu. Tolerirani kapacitet je broj koji određuje najveća i najmanji broj ljudi koji mogu boraviti na nekoj plaži.

²⁶ Nacionalni program upravljanja i uređenja morskih plaža – Akcijski plan, (2014.)Ministarstvo turizma, str. 9

²⁷ Nacionalni program upravljanja i uređenja morskih plaža – Akcijski plan, (2014.)Ministarstvo turizma, str. 27

Vrijednost koja se dobije ovom formulom potrebno je modificirati, a ona se modificira korektivnim faktorom. To je faktor koji korigira utjecaj kupaca na pojedine aspekte promatrane plaže. Što je taj faktor veći broj kupaca koji je dozvoljen na nekoj plaži je manji.

3.3. Upravljanje plažama u Zadru

Budući da je Zadar grad koji se promatra u kontekstu ovog diplomskog rada u ovom dijelu će se analizirati instrumenti koji se koriste za upravljanje plažama u tom gradu. Ministarstvo turizma Republike Hrvatske je u sklopu Nacionalnog programa uređenja i upravljanja morskim plažama sufinanciralo izradu regionalnih programa uređenja i upravljanja morskim plažama. Budući da grad Zadar teritorijalno pripada Zadarskoj županiji na njega se odnosi „Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama Zadarske županije“. Dokument je to koji je Zadarska županija izradila te kojim se želi uspostaviti sustavan, promišljen i održiv pristup pri uređenju i upravljanju morskim plažama grada Zadra.

Upravljanje plažama u Hrvatskoj povjereno je regionalne i lokalne vlasti, koje više-manje uspješno razumjeti i prihvatiti razvoj u skladu s prirodom i rastućim zahtjevima turista. Učinkovitost upravljanja plažama kao dio pomorskog dobra u javnoj upravi ovisi o vještinama i sposobnostima menadžmenta i zaposlenika kao i znanja javnosti sustav uprave i okruženje. Upravljanje mora sve više biti nositelj komunikacije obrađuje i potiče korištenje informacija tehnologija.

Regionalnim program koji je prethodno spomenut analiziralo se postojeće stanje plaža u gradu Zadru te su se odredili mogućnosti i ograničenja vezana uz plažni prostor na temelju čega se kasnije izrađivao akcijski plan.

Vrlo važnu ulogu u upravljanju plaža u gradu Zadru ima i njihovo uređenje te sadržaji koji se na njima nalaze. Grad Zadar provodi brojne projekte koji se tiču uređenja i modernizacije plažnih prostora.

Izrađen je također i Plan upravljanja pomorskim dobrom na području grada Zadra za razdoblje od 2024. do 2028. godine u kojem su utvrđene aktivnosti koje se planiraju na pomorskom dobru na području grada kao i prioritete što se tiče realizacije.

Neke od aktivnosti predviđene ovim planom su:²⁸

- Redovno održavanje i unapređenje pomorskog dobra
- Briga o zaštiti i osiguravanju opće upotrebe pomorskog dobra
- Gradnja građevina i raznih zahvata na pomorskom dobru
- Nadzor nad pomorskim dobrom u općoj upotrebi
- Davanje dozvola na pomorskom dobru
- Nadzor nad ovlaštenicima
- Održavanje reda na pomorskom dobru u općoj upotrebi

Ovim planom utvrđeni su i iznosi koji se planiraju utrošiti na uređenje u unapređenje ponude na pojedinim plažama u Zadru.

²⁸ Plan upravljanja pomorskim dobrom na području grada Zadra za razdoblje od 2024. do 2028. godine

4. Komparativne prednosti destinacije Zadar

Zadar je destinacija koja je odabrana za analizu u ovom radu, ovo poglavlje odnosi se na opće karakteristike same destinacije kao što su geografski položaj, prometna dostupnost dok su u drugom dijelu poglavlja navedene i opisane glavne atrakcije ove destinacije.

4.1. Opće karakteristike Zadra

Zadar je grad koji je smješten u središnjem dijelu hrvatske obale Jadrana, pripada Zadarskoj županiji te je ujedno urbano, kulturno, gospodarsko i razvojno središte Zadarske županije. Grad je to koji „leži“ na obali sjeverozapadnog dijela Ravnih kotara, te se nalazi na udaljenosti od 229 km od Rijeke te 79 km od Šibenika. Grad Zadar peti je grad po veličini u Republici Hrvatskoj te se prostire na površini od 194,02km².²⁹

Naselja koja se nalaze u sklopu grada su: Babindub, Brgulje, Crno, Ist, Kožino, Mali Iž, Molat, Olib, Petrčane, Premuda, Rava, Silba, Veli Iž, Zadar i Zapuntel.³⁰

Područje karakterizira niska i razvedena obala s plitkim morem te brojnim uvalama i plažama. Na ovom prostoru vidljiva je intenzivna urbanizacija te velika prometna gustoća. Brojne šljunčane, pješčane, kamenite, prirodnim, uređene ili divlje plaže, bilo na otocima ili

²⁹ Plan razvoja kulture grada Zadra 2019. - 2026., Grad Zadar dostupno na: [https://www.grad-zadar.hr/repos/doc/PLAN%20RAZVOJA%20KULTURE%20GZ%202019.-2026.\[1\].pdf](https://www.grad-zadar.hr/repos/doc/PLAN%20RAZVOJA%20KULTURE%20GZ%202019.-2026.[1].pdf) (Preuzeto 12.2.2024.), str. 10.str

³⁰ Strategija razvoja grada Zadra 2014. -2020., dostupno na :<https://www.grad-zadar.hr/repos/doc/Strategija%20razvoja%20grada%20Zadra.pdf> (12.3.2024.), str. 13

na obali predstavljaju vrijedan turistički resurs na kojem se temelji cjelokupna turistička ponuda ljetno- kupališnog turizma

Zadarski akvatorij obiluje prirodnim sidrištima, zaštićenim uvalama i uređenim lučicama kao i komunalnim vezovima što izuzetno privlači domaće i strane nautičare Zaštićeni dijelovi predstavljaju izuzetno važan razvojni resurs te čine zapravo osnovu za unapređenje turističke ponude. Područje čitave Zadarske županije upravo zbog svoje biološke, krajobrazne i geomorfološke raznolikosti obiluje brojnim prostorima koji su registrirani pod određenim stupnjem zaštite. Područje grada Zadra prepoznatljivo je po proizvodnji Maraschina koji se prodaje u opletenim bocama, ali i po raznim drugim proizvodima kojima je glavni sastojak višnja maraška, kao što su čokolade, marmelade i kolači raznih vrsta.

Zadarski arhipelag broji čak 24 veća te 300-tinjak manjih otočića i hridi, svojom razvedenošću i brojnošću otoka Zadar jedinstven fenomen na Jadranu budući da se slična razvedenost arhipelaga može pronaći jedino još u Grčkoj. Grad se također može pohvaliti i s tri parka prirode:

- Park prirode Telašćica
- Park prirode Sjeverni Velebit
- Park prirode Vransko jezero

Zadar se nalazi u blizini pet Nacionalnih parkova: Nacionalni park Krka, Nacionalni park Kornati, Nacionalni park Sjeverni Velebit, Nacionalni park Plitvička jezera te Nacionalni park Paklenica.

Što se prometne dostupnosti tiče Zadar je izuzetno dobro povezan svim oblicima prijevoza, željezničkim, morskim, cestovnim te zračnim. Grad je dobro povezan s otocima Pagom i Lošinjem te s Pulom i lukom Anconom. Njegova udaljenost do Zagreba iznosi oko 240 kilometara dok do Dubrovnika treba oko 340 kilometara. Grad je to koji zahvaljujući svom položaju ima ključnu ulogu u povezivanju sjeverno i južnog dijela Republike Hrvatske.

Za turizam grada Zadra vrlo je važna Zračna luka Zadar smještena na manje od 10km od samom Zadra u naselju Zemunik Donji u neposrednoj blizini autoceste. Ova luka ima veliku ulogu u prihvatu turista koji dolaze u obalni dio Hrvatske. Luka je to koja predstavlja ključnu poveznicu sjeverne Dalmacije i Like s ostalim dijelovima Republike Hrvatske.³¹

³¹ Zadar airport, dostupno na: <https://www.zadar-airport.hr/tourist-info> (15.2.2024.)

Klima koja prevladava u Zadru je sredozemna klima sa suhim i vrućim ljetima koju karakterizira stabilno i lijepo vrijeme u ljeto i ranu jesen dok u hladnijoj polovici godine prevladava burno i suho vrijeme. U hladnijoj polovici godine prevladava karakterističan vjetar – jugo. Upravo zahvaljujući svojoj klimi grad se odlikuje prekrasnom mediteranskom vegetacijom, karakteristične šume koje prevladavaju na ovom području su šume hrasta crnike i crnog jasena te hrasta medunca i bijelog graba.

Prema popisu stanovništva iz 2021. godine grad Zadar bilježi 70.779 stanovnika što je u odnosu na popis stanovništva iz 2011. smanjenje od više od 4.000 stanovnika budući da je 2011. grad bilježio 75.062 stanovnika.³²

U 19. stoljeću u Zadru su postojala svratišta koja su služila za namjerne putnike od kojih je prvo bilo svratište „Albergo al capello nero“ ili u prijevodu „K crnom šeširu“. Budući da postojeća svratišta nisu baš zadovoljavala gradske potrebe u to vrijeme se počinju graditi nešto veći objekti koji bi služili za prihvat nadolazećih putnika pa se tako 1902. godine otvara Hotel Bristol.³³ Budući da je Zadar postao izuzetno zanimljiv grad za turiste zbog svojih brojnih kulturnih znamenitosti ubrzo se razvoj na ovom području počeo širiti velikom brzinom.

4.2. Turističke atrakcije grada Zadra

Zadar je grad čija je povijest stara gotovo 3.000 godina Grad je prepun povijesnih i kulturnih znamenitosti što iz prošlosti što iz novijih vremena te se za njega može reći da je nalik na muzeju na otvorenom koji zapravo nudi stalan postav koji je izuzetno raskošan. Iz brojnih povijesnih razdoblja ostale se sačuvane brojne crkve te spomenici kulture koji su danas izuzetno poznate atrakcije te je to upravo ono po čemu je grad poznat. U daljnjem tekstu će se navesti važne znamenitosti koje su najpoznatije u Zadru, ali i one koje su malo novije, ali su opet postale izetno prepoznatljive.

- **Crkva sv.Donata**- ova crkva simbol je čitavog grada te je ona najpoznatija monumentalna građevina u Hrvatskoj koja datira još iz ranog Srednjeg vijeka.³⁴ Crkva

³² Zadarski tjednik, dostupno na: <https://zadarskitjednik.hr/grad-zadar/u-zadru-70-779-stanovnika-najvise-hrvata-67-134-uz-jos-21-narodnost-i-ostale-katolika-58-412-ili-82-53-posto-uz-druge-vjeroispovijesti-ateiste-agnostike-neizjasnjene-2501239> (13.2.2024.9

³³ Antena Zadar, dostupno na: <https://www.antenazadar.hr/clanak/2016/03/poeci-turizma-u-zadru/> (8.3.2024.)

³⁴ Poslovni turizam, dostupno na: <https://www.poslovniturizam.com/destinacije/zadar/6/> (13.2.2024.)

se nalazi u središnjem dijelu povijesne jezgre grada, na ruševinama antičkog foruma. Nažalost crkva nije sačuvana u prvotnom obliku no i kao takva je izuzetno poznata zadarska atrakcija.

- **Forum-** ispred Crkve sv.Donata nalazi se Forum, trg koji je građen od 1. stoljeća prije Krista do 3. stoljeća nove ere³⁵. Forum je to koji je veličinom veći i od onog pulskog te su se u prošlosti ondje održavala sva javna okupljanja. Nakon više od dva tisućljeća postojanja, od nekadašnjeg velikog zadarskog rimskog foruma ostali su samo ostaci. Međutim, ovi ostaci pričaju jedinstvenu priču. Zadarski rimski forum ni danas nije izgubio na značaju. To je jedno od omiljenih mjesta za posjet turista, kao i mjesto na kojem se održavaju brojni koncerti, filmovi i slična događanja.
- **Katedrala sv.Stošije-** jedna od zaštitnica Zadra je upravo sveta Anastazija odnosno sveta Stošija. ova crkva još je jedna povijesna građevina čiji su dijelovi izgrađeni početkom 3. stoljeća. ³⁶Trobrodna je to građevina u romaničkom stilu koju krasi brojni veliki i detalji koji u svojoj cjelini čine pravi eksponat. Ono po čemu je ova atrakcija izuzetno poznata jest pogled koji se pruža s vrha ove crkve. Ova crkva do danas je zadržala titulu najveće crkve u Dalmaciji. Crkva je nakon Drugog svjetskog rata morala proći rekonstrukciju pa otuda potječe današnji njezin izgled.
- **Crkva sv.Krševana-** romanička je to crkva koja je ime dobila po jednom od zaštitnika grada Zadra, Svetom Krševanu. Izgrađena je u 10. stoljeću te je danas jedini dio koji je preostao od nekadašnjeg muškog benediktinskog samostana iz srednjeg vijeka.Uz katedralu sv.Stošije ova crkva predstavlja najznačajniji spomenik romaničke umjetnosti u Dalmaciji³⁷.
- **Morske orgulje-** jedne su od novijih atrakcija grada predstavljene 2002. godine. Protežu se na više od 70 metara te upijajući udarce valova stvaraju prekrasan zvuk. To je zapravo glazbeni instrument koji uz pomoć puhanja vjetra stvara veličanstvene zvukove te tako privlače pažnju brojnih turista koji se nađu u blizini.
- **Pozdrav Suncu** – kao i gore spomenute Morske orgulje, Pozdrav suncu je jedna od novijih atrakcija smještenih u Zadru otvoren 2008. godine. Atrakcija je to koja predstavlja sve planete Sunčeva sustava. Zanimljivo je da je Nikola Bašić arhitekt koji je projektirao i Morske orgulje projektirao i Pozdrav Suncu. Ova atrakcija nalazi se na

³⁵ Zadar 4fun travel guide, dostupno na: <https://www.zadar4fun.com/roman-forum-zadar>

³⁶ Zadar 4fun travel guide, dostupno na: <https://www.zadar4fun.com/cathedral-of-st-anastasia-zadar> (13.2.2024.)

³⁷ Turistička zajednica grada Zadra, dostupno na: <https://zadar.travel/hr/atrakcije/atrakcije/crkva-svetog-kr%C5%A1evana> (2.3.2024.)

zapadu zadarskog poluotoka u neposrednoj blizini morskih orgulja. Spomenik predstavlja Sunčev sustav u proporcionalnim figurama, a svaki planet, uključujući Sunce, napravljen je od solarnih ploča. Preko dana solarne ploče pune se snagom sunčeve svjetlosti kako bi preko noći stvarale prekrasnu svjetlost.

- **Kalelarga**- ulica je ovo koja je simbol grada Zadra te glavna gradska ulica poznata još i kao Via Magna, Strada Grande ili Ruga Magistra³⁸ Zadrani je službeno nazivaju Širokom ulicom te čak ima svoju himnu. Mjesto je to gdje se slave veliki sportski uspjesi. Ova ulica na neki način dijeli zadarski poluotok na pola budući da prolazi kroz njegovo središte te se upravo većina simbola grada Zadra nalazi upravo na Kalelargi

4fun
dostupno

Slika 1. Zadarski Forum

Izvor: Zadar
tourist guide,
na:

<https://www.zadar4fun.com/roman-forum-zadar> , (2.4.2024.)

Također osim gore navedenih atrakcija Zadar je poznat i po svojim trgovima koji otkrivaju tragove iz prošlosti te je grad zapravo otvoreno šetalište s mnoštvom trgova na kojem se odvija život. Neki od najpoznatijih trgova su: Narodni trg, Trg Petra Zoranića te Trg pet bunara.

³⁸ Turistička zajednica grada Zadra, dostupno na: <https://zadar.travel/hr/atrakcije/atrakcije/kalelarga> (3.4.2024.)

5. Analiza turističkog tržišta Zadra

U ovom poglavlju će se s turističkog aspekta analizirati odrednice turističke ponude i potražnje destinacije Zadar. U poglavlju analize turističke potražnje turistička potražnja će se analizirati pomoću turističkih dolazaka i noćenja u samom gradu dok će se u poglavlju analiza turističke ponude analizirati smještajni kapaciteti te ostala turistička ponuda grada Zadra.

5.1. Analiza turističke potražnje

U tablici koja slijedi bit će navedeni turistički dolasci koje je grad Zadar ostvario u razdoblju od 2016. do 2023. godine te će se vidjeti njihova kretanja kroz navedene godine.

Tablica 3. Turistički dolasci ostvareni u gradu Zadru od 2016. do 2023. godine

Godina	Domaći	Strani	UKUPNO
2016.	61.179	403.504	464.683
2017.	67.270	475.589	542.859
2018.	71.964	499.841	571.805
2019.	74.811	556.525	631.336
2020.	55.782	132.966	188.748
2021.	84.398	295.042	379.440
2022.	85.303	449.867	535.170
2023.	98.185	530.328	628.513

Izvor: Obrada autora prema podacima sa TZ Zadar, dostupno na: <https://zadar.travel/hr/> (12.3.2024.)

Za prvu promatranu godinu broj ostvarenih turističkih noćenja iznosio je ukupno 464.683. Od 2016. godine broj ukupnih turističkih dolazaka rastao je sve do 2019. gdje je dosegao 631.336 turističkih dolazaka. 2020. godine turistički dolasci su se znatno smanjili što se u tablici može uočiti, a razlog jest pandemija koja je usporila turistička kretanja u čitavu svijetu

te je te 2019. godine ostvareno tek 188.748 turističkih dolazaka što je znatno manje od rekordne 2019. godine. Od 2021. turistički dolasci su opet u porastu i to duplo više u odnosu na prethodnu 2019.godinu. Prethodne 2023. godine grad Zadar ostvario je ukupno 628.513 turističkih dolazaka što je približno jednako rekordnoj 2019. godini te bi u budućim godinama turistički dolasci zasigurno trebali rasti.

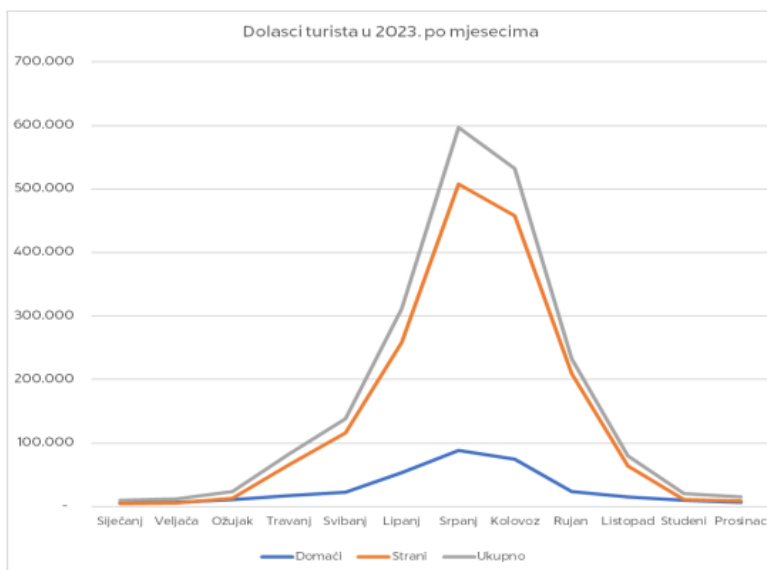
Što se tiče udjela domaćih i stranih turista u ukupnih turističkim dolascima vidljivo je da domaći turisti čine tek manji dio ukupnih turističkih dolazaka, no također je vidljivo da je 2023. godine taj broj narastao te došao gotovo do 100.000 domaćih turističkih dolazaka što je odličan pokazatelj da bi se u budućnosti broj domaćih turista u Zadar mogao povećavati.

Tablica 4. Turistička noćenja ostvarena u gradu Zadru od 2016. do 2023. godine

Godina	Domaći	Strani	UKUPNO
2016.	200.538	1.549.471	1.750.009
2017.	218.453	1.755.710	1.971.163
2018.	224.714	1.781.643	2.006.357
2019.	238.323	1.958.767	2.197.090
2020.	218.261	727.618	945.879
2021.	278.238	1.407.410	1.685.648
2022.	258.296	1.915.245	2.173.541
2023.	285.363	2.057.108	2.342.471

Izvor: Obrada autora prema podacima sa TZ Zadar, dostupno na: <https://zadar.travel/hr/> (13.2.2024.)

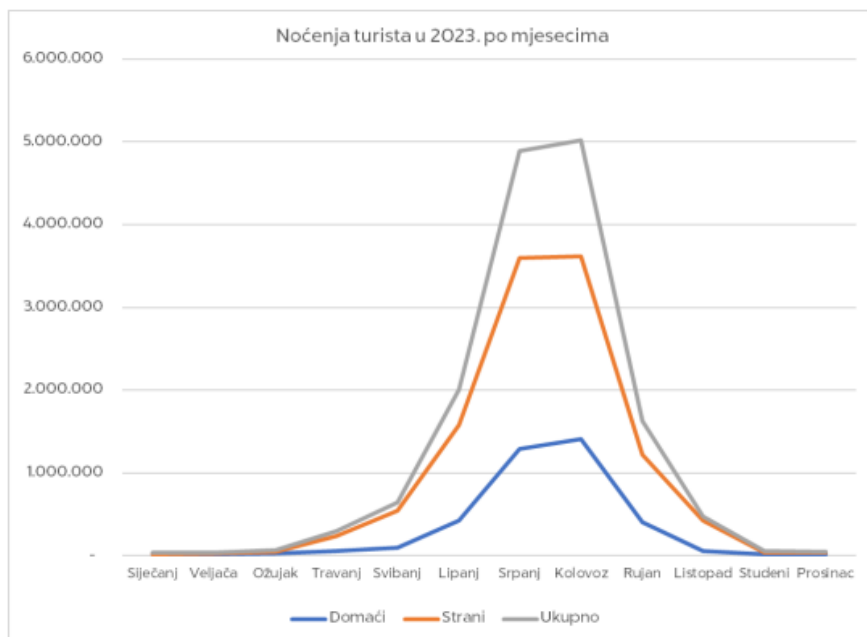
Prema gore prikazanoj tablici u kojoj je naveden broj turističkih noćenja ostvarenih u Zadru u razdoblju od 2016. pa sve do 2023. godine vidljivo je kao i kod dolazaka trend rasta od 2016. gdje je broj noćenja iznosio 1.750.009 pa sve do pandemijske 2019. gdje je broj noćenja iznosio 2.197.090. Najveći broj noćenja ostvaren je upravo 2019. te je to bila rekordna godina za Zadar nakon čega su noćenja u 2020. pala za više od polovice u odnosu na prethodnu godinu. Kao i kod turističkih dolazaka vidljiv je ponovan trend rasta od 2021. godine, a gledajući 2023. godinu gdje je ostvareno ukupno 2.342.471 turističkih noćenja može se zaključiti da je upravo 2023. ostvaren novi rekordan broj noćenja koji će u budućnosti zasigurno rasti. Kao i kod turističkih dolazaka broj domaćih turista u ukupnim noćenjima je znatno manji od onih stranih no također je vidljiv i njihov rast od 2021. godine

Grafikon 1. Dolasci turista u Zadarsku županiju za 2023. godinu po mjesecima

Izvor: Statistička-analiza-turistickog-prometa-u-2023, dostupno na: <https://www.zadar.hr/hr/o-nama/dokumenti>

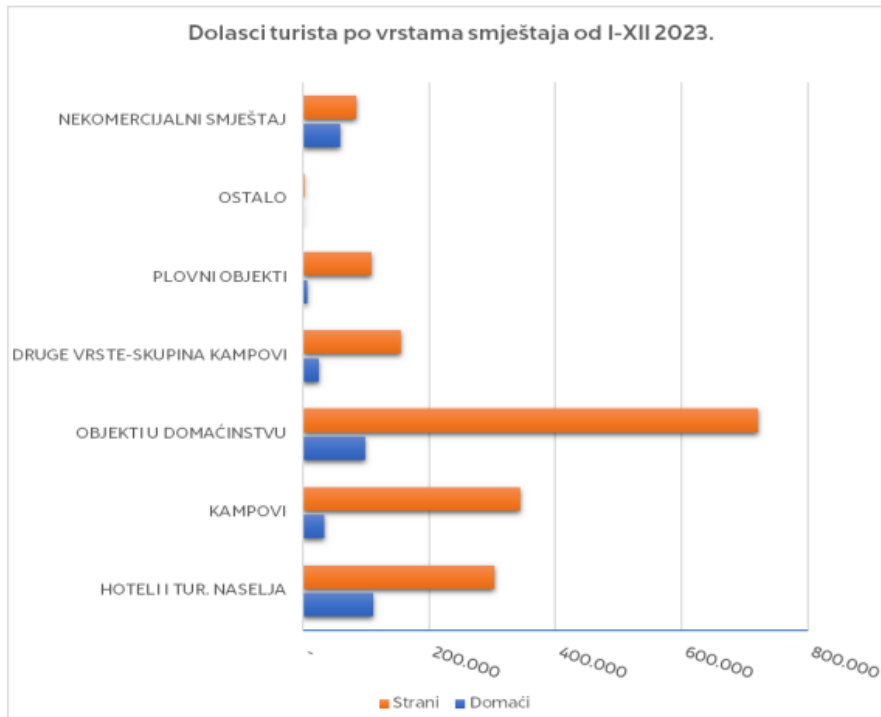
U gore navedenom grafu prikazani su dolasci turista u 2023. godinu u Zadarsku županiju po mjesecima. Plava krivulja prikazuje domaće turiste, crvena strane turiste dok siva krivulja prikazuje ukupne dolaske. U ukupnim dolascima vidljivo je da tijekom siječnja i veljače nema značajnih turističkih kretanja u Zadarskoj županiji, krajem ožujka turisti kreću dolaziti te taj broj raste sve do sredine srpnja gdje dostiže svoj maksimum od gotovo 600.000 turističkih dolazaka te nakon toga pada, ali je i dalje značajan sve do sredine studenog gdje nakon toga turističkih dolazaka gotov da i nema sve do kraja prosinca. Osvrnuvši se na plavu krivulju koja prikazuje dolaske domaćih turista vidljivo je da je udio domaćih turista u dolascima izrazito malen te da najveći broj domaćih turista dolazi tijekom: lipnja, srpnja i kolovoza.

Grafikon 2. Noćenja turista u Zadarskoj županiji po mjesecima za 2023. godinu

Izvor: Statistička-analiza-turističkog-prometa-u-2023, dostupno na: <https://www.zadar.hr/hr/o-nama/dokumenti>

Kao što je naveden graf za turističke dolaske tako je gore prikazan graf koji prikazuje noćenja turista u Zadarskoj županiji po mjesecima za 2023. godinu. Na grafu je vidljiva siva krivulja koja prikazuje ukupna noćenja turista, plava linija koja prikazuje noćenja domaćih turista te narančasta krivulja koja prikazuje noćenja stranih turista. Što se ukupnih noćenja tiče vidljivo je da od siječnja pa sve do kraja ožujka noćenja gotovo da i nema, no ta brojka počinje rasti upravo krajem ožujka te raste rapidno do početka srpnja gdje dostiže broj od nešto manje od 5.000.000 turističkih noćenja no to nije maksimum zato što taj broj još raste, ali nešto sporije sve do kraja kolovoza gdje dostiže svoj pravi maksimum od nešto malo više od 5.000.000 turističkih noćenja. Nakon toga broj počinje značajno padati do polovice studenog te od polovice studenog pa sve do kraja prosinca noćenja gotovo da nema.

Grafikon 3. Dolasci turista po vrstama smještaja u Zadarskoj županiji od siječnja do prosinca 2023. godine

Izvor: Statistička-analiza-turistickog-prometa-u-2023, dostupno na: <https://www.zadar.hr/hr/o-nama/dokumenti> (26.3.2024.)

U gornjem grafu prikazani su dolasci turista po vrstama smještajnih objekata u Zadarskoj županiji za 2023. godinu. Crveni stupci odnose se na strane turiste dok se plavi stupci odnose na domaće turiste. Odmah je uočljivo da je domaćih turista izrazito malen broj u odnosu na strane turiste te da domaći turisti najčešće borave u hotelima i turističkim naseljima te u objektima u domaćinstvu. Što se stranih turista tiče na grafu je vidljivo da strani turisti svoje dolaske najčešće ostvaruju u objektima u domaćinstvu te taj broj seže preko 700.000 turističkih dolazaka. Na drugom mjestu su kampovi s preko 300.000 turističkih dolazaka dok su na trećem mjestu hoteli i turistička naselja s oko 300.000 turističkih dolazaka. Također plovni objekti imaju velik broj turističkih dolazaka, čak više od 100.000.

5.2. Analiza turističke ponude

U ovom poglavlju analizirat će se turistička ponuda grada Zadra koja se prvenstveno odnosi na smještajne i ugostiteljske kapaciteta, ali i ostale elemente turističke ponude grada Zadra. Zadar raspolaže značajnim hotelskim kapacitetima, kapacitetima u individualnim objektima kao što su vile, apartmani, pansioni sobe i drugo.

Tablica 5. Hoteli u Zadru po broju zvjezdica

NAZIV HOTELA	BROJ ZVJEZDICA
Falkensteiner family hotel Diadora	*****
Falkensteiner hotel i spa Iadera	*****
Bastion heritage hotel	****
Art hotel Kalelarga	****
Teatro verdi boutique hotel	****
Hotel Kolovare	****
Hotel Petrčane	****
Hotel Pinija	****
Falkensteiner club funimation Borik	****
Hotel Mediteran	***
Hotel Donat	***
Hotel Delfin	***
Hotel Miramare	****
Hotel Zadar	****
Almayer art&heritage hotel	****
Hotel A“Mare	***
Hotel Porto	***
Hotel Korinjak	**
Central apartments integrated hotel	/
Hotel President	/
Hotel Marinko	/
Hotel Niko	/

Izvor: Obrada autora prema podacima s TZ Zadar

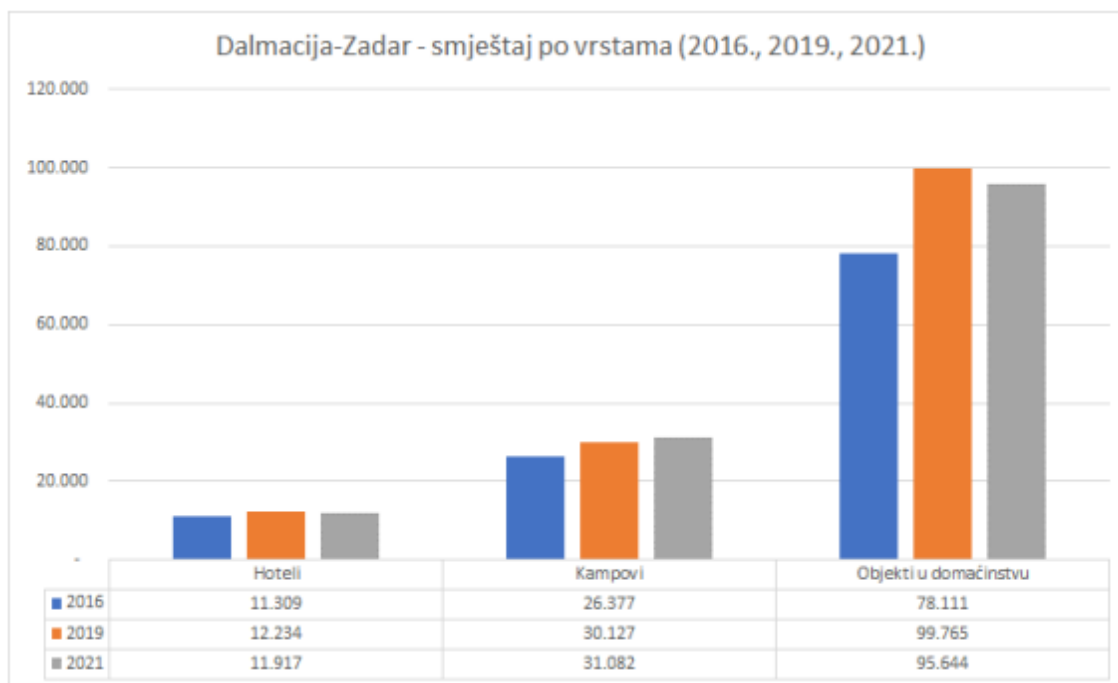
U gore prikazanoj tablici navedeni su hoteli u Zadru te su navedene zvjezdice koje oni posjeduju. Iz tablice je vidljivo da ima najviše hotela srednje i više kategorije odnosno najviše ih je s četiri zvjezdice, potom idu oni sa tri zvjezdice. Vidljivo je da je hotelska ponuda dobre kvalitete budući da prevladavaju hoteli s četiri zvjezdice. Što se tiče hotela sa pet zvjezdica u Zadru ih ima samo dva što i nije baš velika brojka s obzirom na ukupni broj hotela no u budućnosti se to svakako može promijeniti. Osim hotela u gradu se nalazi više od dvadeset hostela koji gostima nude usluge smještaja, te su dobro razmješteni u prostoru.

Kada je riječ o kampovima na području grada Zadra nalaze se dva kampa:

- Autocamp Pineta
- Falkensteiner premium camping Zadar

Kamp Pineta smješten je u Petrčanima koje se nalaze na 12 kilometara od Zadra u blizini hotela Pinija. Kamp se prostire na 3000 m² te ima 30 kamp jedinica te se smatra malim

obiteljskim kampom.³⁹ Za razliku od prvog kampa Falkensteiner premium camping Zadar je kamp s 5 zvjezdica te je smješten 3 kilometra od povijesne jezgre Zadra te nudi korisnicima luksuzni suživot s prirodom.

Grafikon 4. Smještajni kapaciteti po vrstama objekata za regiju Dalmacija-Zadar, usporedba za godine 2016., 2019., i 2021.

Izvor: SMJEŠTAJNI KAPACITETI HRVATSKOG TURIZMA s analizom popunjenosti i sezonalnosti prometa prema vrstama smještajnih kapaciteta - izdanje 2022., str.13, dostupno na: https://www.htz.hr/sites/default/files/2023-01/Smje%C5%A1tajni%20kapaciteti%20Hrvatske%20-%20analiza%20popunjenosti%20-%20izdanje%202022_0.pdf

U gore navedenom grafu prikazani su smještajni objekti po vrstama za čitavu regiju Zadar-Dalmacija te je napravljena usporedba za 2016., 2019. i 2021. godinu. Na grafu se zapravo vrlo jasno može vidjeti kako se broj smještajnih kapaciteta mijenjao odnosno kako je rastao kroz navedene godine. Plavom bojom odnosno plavim stupcima označeni su kapaciteti 2016. godine, narančastom kapaciteti za 2019. godinu dok su sivom bojom označeni kapaciteti za 2021. godinu. Krenuvši od hotela vidljivo je da oni zauzimaju najmanji udio u ukupnim smještajnim kapacitetima. Što se tiče njihovih kretanja kroz godine vidljivo je da je 2016. broj smještajnih kapaciteta u hotelima iznosio 11.309, a 2019. godine je iznosio 12.234 te je vidljivo da je u tom razdoblju ovaj broj rastao. No gledajući zadnju promatranu godinu 2021. gdje je broj smještajnih kapaciteta u hotelima bio 11.917 vidljivo je da se broj smještajnih kapaciteta smanjio što i nije baš dobar pokazatelj.

Što se kampova tiče oni su na drugom mjestu po broju smještajnih kapaciteta, njihov broj je u 2016. godini iznosio 26.377 dok je za promatranu 2021. godinu iznosio 31.082 te se može zaključiti da je broj smještajnih kapaciteta u ovim smještajnim objektima rastao.

Objekti u domaćinstvu zauzimaju najveći udio u smještajnim kapacitetima regije. 2016. godine njihov broj iznosio je 78.111 te je vidljivo da je taj broj u promatranom razdoblju rastao. 2021. godine broj se popeo na 95.644.

Osim smještajnih objekata valja naglasiti i da Zadar ima bogatu ugostiteljsku ponudu koja se sastoji od brojnih restorana, bistroa, pizzeria te brojnih drugih koji gostima pružaju kušanje jedinstvenih namirnica ove regije.

6. Analiza plažne resursne osnove destinacije Zadar

Budući da je upravljanje plažama u Zadru glavna tema ovog rada u ovom poglavlju detaljno će se analizirati plaže koje se nalaze u gradu Zadru te će se tri najpoznatije plaže analizirati kroz obrazac za evaluaciju plaža. Također će se naglasak dati i na samoj tematizaciji plaža grada Zadra.

6.1. Analiza plažnih resursa

U ovom poglavlju analizirat će se plažni resursi destinacije Zadar. U prvom dijelu poglavlja bit će navedene plaže grada Zadra te će se navesti njihova klasifikacija odnosno jesu li uređene ili prirodne. Za svaku plažu bit će navedena vrsta u ovisnosti od sedimenta koji na njoj prevladava te će se za svaku plažu navesti sadržaji koji se na njoj nude korisnicima.

Tablica 6. Popis plaža grada Zadra

KLASIFIKACIJA	NAZIV	VRSTA PLAŽE	SADRŽAJI
UREĐENA PLAŽA	1. Kolovare	<ul style="list-style-type: none"> Šljunčana s pješčanim dijelovima 	<ul style="list-style-type: none"> caffè bar, spasilačka služba, sanitarni objekt, tuš kabina, rampa za invalide, sport na kopnu, sport na vodi, ležaljke, suncobrani
	2. Borik	<ul style="list-style-type: none"> Pješčana s betonskim dijelovima 	<ul style="list-style-type: none"> Restoran, caffè bar, spasilačka služba, sanitarni objekt, tuš kabina, dječje igralište, sport na kopnu, sport na vodi, parkiralište, ležaljke, suncobrani
	3. Donat	<ul style="list-style-type: none"> Šljunčana s betonskim dijelovima 	<ul style="list-style-type: none"> Kafić, tuševi, restoran/zaloga jnica, kabine za presvlačenje, ležaljke, suncobrani
	4. Kolovare bazen	<ul style="list-style-type: none"> Betonska plaža 	<ul style="list-style-type: none"> Košarkaško igralište, rukometno igralište, restoran, nogometno igralište, kabina za presvlačenje
	5. sv. Bartul	<ul style="list-style-type: none"> Šljunčana s betonskim dijelovima 	<ul style="list-style-type: none"> kafić, restoran, kabine za presvlačenje
	6. Punta skala	<ul style="list-style-type: none"> Pješčana/šljunčana plaža 	<ul style="list-style-type: none"> Kafić, tuševi, restoran, ležaljke
	7. Vitrenjak (Uskok)	<ul style="list-style-type: none"> Šljunčana plaža 	<ul style="list-style-type: none"> Pristup za osobe s invaliditetom Tuševi, nogometno igralište, dječje igralište, košarkaško/rukometno

		igralište, ležaljke, suncobrani	
	8. Diklo	<ul style="list-style-type: none"> • Šljunčana s betonskim pločama 	<ul style="list-style-type: none"> • Tuševi, kabine za presvlačenje, suvenirnica, restoran, caffe bar, beach bar
	9. Zgon	<ul style="list-style-type: none"> • Šljunčana s betonskim dijelovima 	<ul style="list-style-type: none"> • Kafić, tuševi, restoran, kabine za presvlačenje, suncobrani
	10. Arbanassi (Karma)	<ul style="list-style-type: none"> • Šljunčana s betonskim dijelovima 	<ul style="list-style-type: none"> • Restoran, ležaljke, suncobrani, dječije igralište
	11. Diklovac	<ul style="list-style-type: none"> • Šljunčana s betonskim i kamenim dijelovima 	<ul style="list-style-type: none"> • Kafić, dječije igralište, restoran, kabine za presvlačenje
	12. Fontana	<ul style="list-style-type: none"> • Šljunčana s betonskim i kamenim dijelovima 	<ul style="list-style-type: none"> • Kafić, restoran
	13. Punta Bajlo	<ul style="list-style-type: none"> • Betonska s kamenim pločama i stijenama 	<ul style="list-style-type: none"> • Kafić, restoran
	14. Puntamik a jug	<ul style="list-style-type: none"> • Šljunčana 	<ul style="list-style-type: none"> • Kafić, restoran
	15. Maestrala	<ul style="list-style-type: none"> • Šljunčana, beton/kamene ploče 	<ul style="list-style-type: none"> • Kafić
	16. Puntamik a sjever	<ul style="list-style-type: none"> • Šljunčana s betonskim i kamenim dijelovima 	<ul style="list-style-type: none"> • /
	17. Puntamik a zapad	<ul style="list-style-type: none"> • Šljunčana 	<ul style="list-style-type: none"> • /
PRIRODNA PLAŽA	18. Foša	<ul style="list-style-type: none"> • Šljunčana s dijelovima stijena i krupnim kamenjem 	<ul style="list-style-type: none"> • /
	19. Njivice	<ul style="list-style-type: none"> • Šljunčana s betonskim dijelovima 	<ul style="list-style-type: none"> • Kabina za presvlačenje, suncobrani, ležaljke

20. Podbrig	<ul style="list-style-type: none"> • Šljunčana s betonskim dijelovima 	<ul style="list-style-type: none"> • /
21. Sveti Klement	<ul style="list-style-type: none"> • Šljunčana 	<ul style="list-style-type: none"> • /
22. Plaža Ovčica	<ul style="list-style-type: none"> • Šljunčana 	<ul style="list-style-type: none"> • /
23. Plaža Mali Mlini	<ul style="list-style-type: none"> • Šljunčana 	<ul style="list-style-type: none"> • /

Izvor: Obrada autora prema podacima sa https://www.putovnica.net/#google_vignette te sa <https://www.ziz-zadar.hr/hr/usluge/kakvoca-mora> (Pristupljeno 12.3.2024.)

U tablici gore navedenoj plaže su razvrstane na uređene i prirodne prema BARE metodologiji, gdje su prirodne plaže one koje karakterizira slabija dostupnost te one pretežito nemaju sadržaja koje bi mogle ponuditi posjetiteljima dok su uređene plaže one koje su smještene u blizini centra grada te plaže koje se nalaze u sklopu hotelskih objekata.

Iz tablice se može zaključiti da grad Zadar ima velik broj plaža koje su pretežito uređene no tu su i poneke koje bi se u budućnosti mogle urediti. Također uglavnom prevladavaju šljunčane plaže što se vrste sedimenta tiče.

Plaža Kolovare je šljunčana plaža s betonskim prilazom duga 300 metara, smještena je u neposrednoj blizini grada Zadra. Plaža je potpuno opremljena sadržajima te na plaži postoji rampa za osobe s invaliditetom kao i ugostiteljski objekt.

Plaža Borik je pješčana plaža s betoniranom obalom smještena samo 4 kilometra od samog centra grada Zadra, plaža ima sve sadržaje koji karakteriziraju uređenu plažu, na plaži se ističu dječje igralište, vodeni park te spasilačka služba. Također ova plaža je dobitnik Plave zastave što svakako znači da je kvaliteta mora na njoj visoka.

Plaža Hotel Donat je šljunčana plaža koja se nalazi u sklopu Hotela Donat te ima osnovne sadržaje koji karakteriziraju uređenu plažu.

Plaža Kolovare Bazen je betonska plaža koju karakterizira postojanje svih osnovnih sadržaja no osim osnovnih ova plaža sadrži i nogometno igralište te košarkaško i rukometno igralište te ugostiteljske objekte. Ono po čemu je ova plaža posebna je to što se tamo nalazi otvoreni plivački bazen idealan za rekreativce.

Plaža sv.Bartul je šljunčana plaža s betonskom obalom koja posjeduje tek osnove sadržaje kao što su kabine za presvlačenje, tuševi te ugostiteljski objekt.

Plaža Punta skala je pješčana plaža koja također ima sve osnovne sadržaje koji je karakteriziraju kao uređenu plažu.

Plaža Vitrenjak ili Uskok kako je domaći stanovnici nazivaju je šljunčana plaža koju karakteriziraju nogometno i dječije igralište te je plaža specifična po tome što ima pristup za osobe s invaliditetom.

Plaža Diklo je šljunčana plaža s betoniranom obalom koja sadrži osnovne sadržaje kao što su kabine za presvlačenje, tuševi te ležaljke.

Plaža Zgon je plaža koja posjeduje također osnovne sadržaje kao što su kabine za presvlačenje, tuševi, ležaljke te ugostiteljski objekti.

Prirodnih plaža je šest te njih karakterizira slaba prometna dostupnost te nepostojanje osnovnih sadržaja koji bi se mogli ponuditi posjetiteljima. One su: Plaža Foša, Plaža sv.Klement, Njivice, Podbrig, Ovčica i Mali Mlini.

6.2. Evaluacija plaža

U idućem dijelu rada ispunjen je obrazac za evaluaciju plaža (PL/14) koji je naveden u Regionalnom programu uređenja i upravljanja morskim plažama . Ovaj obrazac ispunjen je za tri najpoznatije plaže u Zadru kako bi se one detaljno analizirale. Te tri plaže su: Borik, Kolovare i Vitrenjak odnosno Uskok.

Plaža Vitrenjak/Uskok

Plaža Vitrenjak ili dugog naziva Uskok nalazi se u Zadarskoj županiji odnosno u gradu Zadru te je dugačka 300 metara. Prema BARE klasifikaciji plaža spada u uređene urbane plaže budući da je smještena u neposrednoj blizini grada. Prema značajkama plažnog sedimenta ova plaža spada u šljunčane plaže budući da šljunak prevladava kao materijal na ovoj plaži. Što se dostupnosti tiče, na plažu je moguće doći asfaltiranom cestom koja vodi do

nje te je na plaži dostupan i parking za posjetitelje. Plaža Vitrenjak nema Plavu zastavu te je moguće zaključiti da more na ovoj plaži nije savršeno čisto no na plaži se u sklopu Uredbe o kakvoći mora za kupanje (NN 73/08) sustavno prati kakvoća mora. Ovu plažu posebna je i po tome što je na njoj omogućen pristup osobama s invaliditetom te je po ovom obilježju jedna od rijetkih u Zadru. Na temelju utvrđenog stanja može se zaključiti da ovu plažu karakteriziraju sadržaji vezani uz sport i rekreaciju.

1. Grad, općina, županija, naziv plaže Županija: ZADARSKA Grad/općina: ZADAR Naziv plaže: VITRENJAK/USLOK	9. Ima li plaža Plavu zastavu? a) da ☐ Za koje godine? b) ne ☒
2. Dužina plaže: 300 m Površina plaže: m ²	10. Je li na plaži dozvoljen pristup kućnim ljubimcima? a) da ☐ b) ne ☒
3. Klasifikacija plaže: a) prirodna ☐ b) uređena ☐ - udaljena ☐ - mjesna ☐ - ruralna ☐ ☒ urbana - plaža turističkog kompleksa ☐	11. Prati li se sustavno kakvoća mora po Uredbi o kakvoći mora za kupanje (NN 73/08)? a) da ☒ b) ne ☐
4. Ukoliko je prethodni odgovor pod a, odredite stupanj zaštite plaže: - potpuna zaštita ☐ - djelomična zaštita ☐ - bez zaštite ☐	12. Koliki je procijenjeni sadašnji vršni kapacitet plaže u glavnoj turističkoj sezoni? kupača
5. Tip plaže prema značajkama plažnog sedimenta: Geološki sastav Pijesak ☐ Sitni šljunak ☒ Šljunak ☒ Kamen ☐ Stijene ☐ Beton ☐ Ostalo ☐	13. Je li plaža prilagođena osobama s posebnim potrebama? a) da ☒ b) ne ☐
6. Dostupnost (prilaz) plaži: a) asfaltirana cesta ☒ b) samo morski prilaz ☐ c) bijela cesta ☐ d) morski prilaz ☐ - samo za iskrcaj putnika ☐ - uređeno pristajalište ☐ e) pješačka staza ☐ f) obalni put ☐ f) nešto drugo, navedite što!	14. Temeljem utvrđenog stanja, što karakterizira plažu? prirodni resursi ☐ zabava ☐ animacija ☐ sport i rekreacija ☒ gastro-ponuda ☐ odmor i relaksacija ☐ bijeg od svakodnevice ☐ nudizam ☐ ponuda za kućne ljubimce ☐ događanja ☐ zdravstvene pogodnosti ☐ škola plivanja ☐ nešto drugo? (Upišite što!)

Slika 2. Obrazac PL/14 za plažu Vitrenjak

7. Je li plaža pod koncesijom? a) da ☐ od do ☐ b) ne ☒		15. Jesu li određene granice pomorskog dobra? a) da ☐ b) ne ☒ c) djelomično (objašnjenje) ☐																												
8. Ako postoji koncesija (koncesijsko odobrenje), što obuhvaća koncesija (koncesijsko odobrenje)? <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Koncesija</th> <th>Koncesijsko odobrenje</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>a) korištenje plaže</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>b) ugostiteljske objekte</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>c) sportske sadržaje</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>d) parkiralište</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>e) sanitarni čvor</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>f) ostalo (navedite što!)</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>			Koncesija	Koncesijsko odobrenje	a) korištenje plaže			b) ugostiteljske objekte			c) sportske sadržaje			d) parkiralište			e) sanitarni čvor			f) ostalo (navedite što!)			16. Imate li interes za uređenje postojećih i novih plažnih prostora? a) da ☐ b) ne ☒							
	Koncesija	Koncesijsko odobrenje																												
a) korištenje plaže																														
b) ugostiteljske objekte																														
c) sportske sadržaje																														
d) parkiralište																														
e) sanitarni čvor																														
f) ostalo (navedite što!)																														
		17. Ako je Vaš odgovor na prethodno pitanje DA; da li posjedujete sljedeću dokumentaciju? <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>DA</th> <th>NE</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>a) izvod iz katastarskog plana s popisom katastarskih čestica na kopnu koje su predmetom uređenja</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>b) vlasnički list s popisom čestica (provjeriti da li je upisano pomorsko dobro ili nešto treće)</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>c) izdana lokacijska informacija (prema Zakonu o prostornom uređenju NN 153/13, članak 36)</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>d) odluka o koncesiji (Zakon o prostornom uređenju NN 153/13, Zakon o koncesijama NN 143/12, Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama NN 158/03, 141/06, 38/09 i 123/11)</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>e) eventualnu pripadnost plaže sustavu ekološke mreže Natura 2000</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>f) izvršenu procjenu okoliša, ako je potrebna, a sukladno Uredbi o procjeni utjecaja na okoliš (NN 64/08, 67/09)</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>g) izrađeni idejni projekt uređenja plaže</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>h) lokacijsku dozvolu (ako je riječ o zahvatu u prostoru npr. nasipavanju i drugo)</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>			DA	NE	a) izvod iz katastarskog plana s popisom katastarskih čestica na kopnu koje su predmetom uređenja			b) vlasnički list s popisom čestica (provjeriti da li je upisano pomorsko dobro ili nešto treće)			c) izdana lokacijska informacija (prema Zakonu o prostornom uređenju NN 153/13, članak 36)			d) odluka o koncesiji (Zakon o prostornom uređenju NN 153/13, Zakon o koncesijama NN 143/12, Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama NN 158/03, 141/06, 38/09 i 123/11)			e) eventualnu pripadnost plaže sustavu ekološke mreže Natura 2000			f) izvršenu procjenu okoliša, ako je potrebna, a sukladno Uredbi o procjeni utjecaja na okoliš (NN 64/08, 67/09)			g) izrađeni idejni projekt uređenja plaže			h) lokacijsku dozvolu (ako je riječ o zahvatu u prostoru npr. nasipavanju i drugo)		
	DA	NE																												
a) izvod iz katastarskog plana s popisom katastarskih čestica na kopnu koje su predmetom uređenja																														
b) vlasnički list s popisom čestica (provjeriti da li je upisano pomorsko dobro ili nešto treće)																														
c) izdana lokacijska informacija (prema Zakonu o prostornom uređenju NN 153/13, članak 36)																														
d) odluka o koncesiji (Zakon o prostornom uređenju NN 153/13, Zakon o koncesijama NN 143/12, Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama NN 158/03, 141/06, 38/09 i 123/11)																														
e) eventualnu pripadnost plaže sustavu ekološke mreže Natura 2000																														
f) izvršenu procjenu okoliša, ako je potrebna, a sukladno Uredbi o procjeni utjecaja na okoliš (NN 64/08, 67/09)																														
g) izrađeni idejni projekt uređenja plaže																														
h) lokacijsku dozvolu (ako je riječ o zahvatu u prostoru npr. nasipavanju i drugo)																														

Izvor: Obrada autora

Plaža Borik

Plaža Borik smještena je u Zadarskoj županiji u gradu Zadru, te njezina duljina iznosi 380 metara dok površina ove plaže iznosi 48.240 m². Prema klasifikaciji plaža spada u uređene urbane plaže. Prema značajkama plažnog sedimenta plaža je pješčana no ima šljunčane i poneke betonske dijelove. Plaža ima dobru dostupnost budući da tik uz rub plaže prolazi asfaltirana cesta kojom je moguće doći do same plaže. More na plaži je izrazito visoke kvalitete budući da plaža posjeduje Plavu zastavu od 2014. godine te se također sustavno prati kakvoća mora po Uredbi o kakvoći mora za kupanje (NN 73/08). Plaža je također prilagođena osobama s invaliditetom te na plaži nije dozvoljen pristup kućnim ljubimcima.

Na temelju utvrđenog stanja plažu karakterizira zabava, sport i rekreacija te odmor i relaksacija. Plaža je nekoć bila pod koncesijom no temeljem novog zakona novi natječaj za koncesiju nad ovom plažom nije još raspisan. Također za ovu plažu određene su granice pomorskog dobra.

Slika 3. Plaža Borik Zadar

Izvor: <https://www.zadarportal.com/zadar/city/plaza-borik/>

1. Grad, općina, županija, naziv plaže Županija: ZADARSKA Grad/općina: ZADAR Naziv plaže: BORIK	9. Ima li plaža Plavu zastavu? a) da ☒ Za koje godine? 2014. - 2023 b) ne ☐																										
2. Dužina plaže: 580 m Površina plaže: 48.250 m ²	10. Je li na plaži dozvoljen pristup kućnim ljubimcima? a) da ☒ b) ne ☐																										
3. Klasifikacija plaže: <table border="1"> <tr> <td>a) prirodna</td> <td>b) uređena</td> </tr> <tr> <td>- udaljena</td> <td>- mjesna</td> </tr> <tr> <td>- ruralna</td> <td>- urbana</td> </tr> <tr> <td></td> <td>- plaža turističkog kompleksa</td> </tr> </table>	a) prirodna	b) uređena	- udaljena	- mjesna	- ruralna	- urbana		- plaža turističkog kompleksa	11. Prati li se sustavno kakvoća mora po Uredbi o kakvoći mora za kupanje (NN 73/08)? a) da ☒ b) ne ☐																		
a) prirodna	b) uređena																										
- udaljena	- mjesna																										
- ruralna	- urbana																										
	- plaža turističkog kompleksa																										
4. Ukoliko je prethodni odgovor pod a, odredite stupanj zaštite plaže: - potpuna zaštita - djelomična zaštita - bez zaštite	12. Koliki je procijenjeni sadašnji vršni kapacitet plaže u glavnoj turističkoj sezoni? _____ kupača																										
5. Tip plaže prema značajkama plažnog sedimenta: <table border="1"> <tr> <td colspan="2">Geološki sastav</td> </tr> <tr> <td>Pijesak</td> <td>☒</td> </tr> <tr> <td>Sitni šljunak</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Šljunak</td> <td>☒</td> </tr> <tr> <td>Kamen</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Stijene</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Beton</td> <td>☒</td> </tr> <tr> <td>Ostalo</td> <td></td> </tr> </table>	Geološki sastav		Pijesak	☒	Sitni šljunak		Šljunak	☒	Kamen		Stijene		Beton	☒	Ostalo		13. Je li plaža prilagođena osobama s posebnim potrebama? a) da ☒ b) ne ☐										
Geološki sastav																											
Pijesak	☒																										
Sitni šljunak																											
Šljunak	☒																										
Kamen																											
Stijene																											
Beton	☒																										
Ostalo																											
6. Dostupnost (prilaz) plaži: a) asfaltirana cesta ☒ b) samo morski prilaz c) bijela cesta d) morski prilaz - samo za iskrcaj putnika - uređeno pristajalište e) pješačka staza f) obalni put f) nešto drugo, navedite što!	14. Temeljem utvrđenog stanja, što karakterizira plažu? <table border="1"> <tr> <td>prirodni resursi</td> <td></td> </tr> <tr> <td>zabava</td> <td>☒</td> </tr> <tr> <td>animacija</td> <td></td> </tr> <tr> <td>sport i rekreacija</td> <td>☒</td> </tr> <tr> <td>gastro-ponuda</td> <td></td> </tr> <tr> <td>odmor i relaksacija</td> <td>☒</td> </tr> <tr> <td>bijeg od svakodnevice</td> <td></td> </tr> <tr> <td>nudizam</td> <td></td> </tr> <tr> <td>ponuda za kućne ljubimce</td> <td></td> </tr> <tr> <td>dogođanja</td> <td></td> </tr> <tr> <td>zdravstvene pogodnosti</td> <td></td> </tr> <tr> <td>škola plivanja</td> <td></td> </tr> <tr> <td>nešto drugo? (Upišite što!)</td> <td></td> </tr> </table>	prirodni resursi		zabava	☒	animacija		sport i rekreacija	☒	gastro-ponuda		odmor i relaksacija	☒	bijeg od svakodnevice		nudizam		ponuda za kućne ljubimce		dogođanja		zdravstvene pogodnosti		škola plivanja		nešto drugo? (Upišite što!)	
prirodni resursi																											
zabava	☒																										
animacija																											
sport i rekreacija	☒																										
gastro-ponuda																											
odmor i relaksacija	☒																										
bijeg od svakodnevice																											
nudizam																											
ponuda za kućne ljubimce																											
dogođanja																											
zdravstvene pogodnosti																											
škola plivanja																											
nešto drugo? (Upišite što!)																											

Slika 4. Obrazac PL/14 za plažu Borik

7. Je li plaža pod koncesijom? <table border="1"> <tr> <td>a) da</td> <td></td> <td>od</td> <td>do</td> </tr> <tr> <td>b) ne</td> <td>☒</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>		a) da		od	do	b) ne	☒			15. Jesu li određene granice pomorskog dobra? <table border="1"> <tr> <td>a) da</td> <td>☒</td> </tr> <tr> <td>b) ne</td> <td></td> </tr> <tr> <td>c) djelomično (objašnjenje)</td> <td></td> </tr> </table>		a) da	☒	b) ne		c) djelomično (objašnjenje)														
a) da		od	do																											
b) ne	☒																													
a) da	☒																													
b) ne																														
c) djelomično (objašnjenje)																														
8. Ako postoji koncesija (koncesijsko odobrenje), što obuhvaća koncesija (koncesijsko odobrenje)? <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Koncesija</th> <th>Koncesijsko odobrenje</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>a) korištenje plaže</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>b) ugostiteljske objekte</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>c) sportske sadržaje</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>d) parkiralište</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>e) sanitarni čvor</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>f) ostalo (navedite što!)</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>			Koncesija	Koncesijsko odobrenje	a) korištenje plaže			b) ugostiteljske objekte			c) sportske sadržaje			d) parkiralište			e) sanitarni čvor			f) ostalo (navedite što!)			16. Imate li interes za uređenje postojećih i novih plažnih prostora? <table border="1"> <tr> <td>a) da</td> <td></td> </tr> <tr> <td>b) ne</td> <td>☒</td> </tr> </table>		a) da		b) ne	☒		
	Koncesija	Koncesijsko odobrenje																												
a) korištenje plaže																														
b) ugostiteljske objekte																														
c) sportske sadržaje																														
d) parkiralište																														
e) sanitarni čvor																														
f) ostalo (navedite što!)																														
a) da																														
b) ne	☒																													
		17. Ako je Vaš odgovor na prethodno pitanje DA; da li posjedujete sljedeću dokumentaciju? <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>DA</th> <th>NE</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>a) izvod iz katastarskog plana s popisom katastarskih čestica na kopnu koje su predmetom uređenja</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>b) vlasnički list s popisom čestica (provjeriti da li je upisano pomorsko dobro ili nešto treće)</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>c) izdana lokacijska informacija (prema Zakonu o prostornom uređenju NN 153/13, članak 36)</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>d) odluka o koncesiji (Zakon o prostornom uređenju NN 153/13, Zakon o koncesijama NN 143/12, Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama NN 158/03, 141/06, 38/09 i 123/11)</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>e) eventualnu pripadnost plaže sustavu ekološke mreže Natura 2000</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>f) izvršenu procjenu okoliša, ako je potrebna, a sukladno Uredbi o procjeni utjecaja na okoliš (NN 64/08, 67/09)</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>g) izrađeni idejni projekt uređenja plaže</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>h) lokacijsku dozvolu (ako je riječ o zahvatu u prostoru npr. nasipavanju i drugo)</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>			DA	NE	a) izvod iz katastarskog plana s popisom katastarskih čestica na kopnu koje su predmetom uređenja			b) vlasnički list s popisom čestica (provjeriti da li je upisano pomorsko dobro ili nešto treće)			c) izdana lokacijska informacija (prema Zakonu o prostornom uređenju NN 153/13, članak 36)			d) odluka o koncesiji (Zakon o prostornom uređenju NN 153/13, Zakon o koncesijama NN 143/12, Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama NN 158/03, 141/06, 38/09 i 123/11)			e) eventualnu pripadnost plaže sustavu ekološke mreže Natura 2000			f) izvršenu procjenu okoliša, ako je potrebna, a sukladno Uredbi o procjeni utjecaja na okoliš (NN 64/08, 67/09)			g) izrađeni idejni projekt uređenja plaže			h) lokacijsku dozvolu (ako je riječ o zahvatu u prostoru npr. nasipavanju i drugo)		
	DA	NE																												
a) izvod iz katastarskog plana s popisom katastarskih čestica na kopnu koje su predmetom uređenja																														
b) vlasnički list s popisom čestica (provjeriti da li je upisano pomorsko dobro ili nešto treće)																														
c) izdana lokacijska informacija (prema Zakonu o prostornom uređenju NN 153/13, članak 36)																														
d) odluka o koncesiji (Zakon o prostornom uređenju NN 153/13, Zakon o koncesijama NN 143/12, Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama NN 158/03, 141/06, 38/09 i 123/11)																														
e) eventualnu pripadnost plaže sustavu ekološke mreže Natura 2000																														
f) izvršenu procjenu okoliša, ako je potrebna, a sukladno Uredbi o procjeni utjecaja na okoliš (NN 64/08, 67/09)																														
g) izrađeni idejni projekt uređenja plaže																														
h) lokacijsku dozvolu (ako je riječ o zahvatu u prostoru npr. nasipavanju i drugo)																														

Izvor: Obrada autora

Plaža Kolovare

Plaža Kolovare smještena je dakle u Zadarskoj županiji u gradu Zadru. Dužina plaže iznosi 350 metara. Prema klasifikaciji plaža ova plaža spada u uređene plaže te je po klasifikaciji

urbana. Kada je riječ o tipu plaže ova plaža jest pretežito šljunčana, odnosno na njoj prevladava sitni šljunak no ima i betonskih dijelova te dijelova sa stijenama. Što se dostupnosti tiče na plažu je moguće doći putem asfaltirane ceste koja vodi tik uz rub plaže, a na plažu se ulazi putem pješačke staze. Ova plaža nije pod koncesijom zato što nisu još utvrđene granice pomorskog dobra te zbog toga nije moguće raspisati natječaj za davanje koncesije. Plaža posjeduje Plavu zastavu od 2014. godine, odličje je to koje predstavlja simbol kvalitete usluge i čistoće mora. Za ovu plažu je specifično to što se na njoj nalazi rampa za osobe s invaliditetom koja im omogućava lakši pristup te je samim time plaža prilagođena za osobe s invaliditetom.

Što se sadržaja na plaži tiče ova plaža je karakteristična po zabavi budući da ima mnoštvo zabavnih sadržaja, također posjeduje velik broj sportskih sadržaja kao što su: Pedaline, tenis, odbojka na pijesku, jet-ski, dječje igralište, badminton, picigin, ronjenje, jedrenje, trampolin, Iceberg (dječji zabavni ledenjak) te brojni drugi.

Slika 5. Plaža Kolovare Zadar

Izvor: <https://www.adriagate.com/Hrvatska-hr/Plaza-Kolovare-Hrvatska>

1. Grad, općina, županija, naziv plaže Županija: ZADARSKA Grad/općina: ZADAR Naziv plaže: KOLOVARE	9. Ima li plaža Plavu zastavu? a) da ☒ Za koje godine? od 2014. b) ne ☐																												
2. Dužina plaže: 350 m Površina plaže: m ²	10. Je li na plaži dozvoljen pristup kućnim ljubimcima? a) da ☐ b) ne ☒																												
3. Klasifikacija plaže: <table border="1"> <tr> <td>a) prirodna</td> <td>b) uređena</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- udaljena</td> <td>- mjesna</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- ruralna</td> <td>- urbana</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>- plaža turističkog kompleksa</td> <td></td> </tr> </table>	a) prirodna	b) uređena		- udaljena	- mjesna		- ruralna	- urbana			- plaža turističkog kompleksa		11. Prati li se sustavno kakvoća mora po Uredbi o kakvoći mora za kupanje (NN 73/08)? a) da ☒ b) ne ☐																
a) prirodna	b) uređena																												
- udaljena	- mjesna																												
- ruralna	- urbana																												
	- plaža turističkog kompleksa																												
4. Ukoliko je prethodni odgovor pod a, odredite stupanj zaštite plaže: - potpuna zaštita - djelomična zaštita - bez zaštite	12. Koliki je procijenjeni sadašnji vršni kapacitet plaže u glavnoj turističkoj sezoni? kupača																												
5. Tip plaže prema značajkama plažnog sedimenta: <table border="1"> <tr><td>Geološki sastav</td><td></td></tr> <tr><td>Pijesak</td><td></td></tr> <tr><td>Sitni šljunak</td><td></td></tr> <tr><td>Šljunak</td><td></td></tr> <tr><td>Kamen</td><td></td></tr> <tr><td>Stijene</td><td></td></tr> <tr><td>Beton</td><td></td></tr> <tr><td>Ostalo</td><td></td></tr> </table>	Geološki sastav		Pijesak		Sitni šljunak		Šljunak		Kamen		Stijene		Beton		Ostalo		13. Je li plaža prilagođena osobama s posebnim potrebama? a) da ☒ b) ne ☐												
Geološki sastav																													
Pijesak																													
Sitni šljunak																													
Šljunak																													
Kamen																													
Stijene																													
Beton																													
Ostalo																													
6. Dostupnost (prilaz) plaži: a) asfaltirana cesta ☒ b) samo morski prilaz c) bijela cesta d) morski prilaz - samo za iskrcaj putnika - uređeno pristajalište e) pješačka staza f) obalni put f) nešto drugo, navedite što!	14. Temeljem utvrđenog stanja, što karakterizira plažu? <table border="1"> <tr><td>prirodni resursi</td><td></td></tr> <tr><td>zabava</td><td>☒</td></tr> <tr><td>animacija</td><td></td></tr> <tr><td>sport i rekreacija</td><td>☒</td></tr> <tr><td>gastro-ponuda</td><td></td></tr> <tr><td>odmor i relaksacija</td><td></td></tr> <tr><td>bijeg od svakodnevice</td><td></td></tr> <tr><td>nudizam</td><td></td></tr> <tr><td>ponuda za kućne ljubimce</td><td></td></tr> <tr><td>dogadjanja</td><td></td></tr> <tr><td>zdravstvene pogodnosti</td><td></td></tr> <tr><td>škola plivanja</td><td></td></tr> <tr><td>nešto drugo?</td><td></td></tr> <tr><td>(Upišite što!)</td><td></td></tr> </table>	prirodni resursi		zabava	☒	animacija		sport i rekreacija	☒	gastro-ponuda		odmor i relaksacija		bijeg od svakodnevice		nudizam		ponuda za kućne ljubimce		dogadjanja		zdravstvene pogodnosti		škola plivanja		nešto drugo?		(Upišite što!)	
prirodni resursi																													
zabava	☒																												
animacija																													
sport i rekreacija	☒																												
gastro-ponuda																													
odmor i relaksacija																													
bijeg od svakodnevice																													
nudizam																													
ponuda za kućne ljubimce																													
dogadjanja																													
zdravstvene pogodnosti																													
škola plivanja																													
nešto drugo?																													
(Upišite što!)																													

Slika 6. Obrazac PL/14 za plažu Kolovare

7. Je li plaža pod koncesijom? <table border="1"> <tr> <td>a) da</td> <td>☐</td> <td>od</td> <td>do</td> </tr> <tr> <td>b) ne</td> <td>☒</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>		a) da	☐	od	do	b) ne	☒			15. Jesu li određene granice pomorskog dobra? <table border="1"> <tr> <td>a) da</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>b) ne</td> <td>☒</td> </tr> <tr> <td>c) djelomično (objašnjenje)</td> <td>☐</td> </tr> </table>		a) da	☐	b) ne	☒	c) djelomično (objašnjenje)	☐													
a) da	☐	od	do																											
b) ne	☒																													
a) da	☐																													
b) ne	☒																													
c) djelomično (objašnjenje)	☐																													
8. Ako postoji koncesija (koncesijsko odobrenje), što obuhvaća koncesija (koncesijsko odobrenje)? <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Koncesija</th> <th>Koncesijsko odobrenje</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>a) korištenje plaže</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>b) ugostiteljske objekte</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>c) sportske sadržaje</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>d) parkiralište</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>e) sanitarni čvor</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>f) ostalo (navedite što!)</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>			Koncesija	Koncesijsko odobrenje	a) korištenje plaže			b) ugostiteljske objekte			c) sportske sadržaje			d) parkiralište			e) sanitarni čvor			f) ostalo (navedite što!)			16. Imate li interes za uređenje postojećih i novih plažnih prostora? <table border="1"> <tr> <td>a) da</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>b) ne</td> <td>☒</td> </tr> </table>		a) da	☐	b) ne	☒		
	Koncesija	Koncesijsko odobrenje																												
a) korištenje plaže																														
b) ugostiteljske objekte																														
c) sportske sadržaje																														
d) parkiralište																														
e) sanitarni čvor																														
f) ostalo (navedite što!)																														
a) da	☐																													
b) ne	☒																													
		17. Ako je Vaš odgovor na prethodno pitanje DA; da li posjedujete sljedeću dokumentaciju? <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>DA</th> <th>NE</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>a) izvod iz katastarskog plana s popisom katastarskih čestica na kopnu koje su predmetom uređenja</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>b) vlasnički list s popisom čestica (provjeriti da li je upisano pomorsko dobro ili nešto treće)</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>c) izdana lokacijska informacija (prema Zakonu o prostornom uređenju NN 153/13, članak 36)</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>d) odluka o koncesiji (Zakon o prostornom uređenju NN 153/13, Zakon o koncesijama NN 143/12, Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama NN 158/03, 141/06, 38/09 i 123/11)</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>e) eventualnu pripadnost plaže sustavu ekološke mreže Natura 2000</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>f) izvršenu procjenu okoliša, ako je potrebna, a sukladno Uredbi o procjeni utjecaja na okoliš (NN 64/08, 67/09)</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>g) izrađeni idejni projekt uređenja plaže</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>h) lokacijsku dozvolu (ako je riječ o zahvatu u prostoru npr. nasipavanju i drugo)</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>			DA	NE	a) izvod iz katastarskog plana s popisom katastarskih čestica na kopnu koje su predmetom uređenja			b) vlasnički list s popisom čestica (provjeriti da li je upisano pomorsko dobro ili nešto treće)			c) izdana lokacijska informacija (prema Zakonu o prostornom uređenju NN 153/13, članak 36)			d) odluka o koncesiji (Zakon o prostornom uređenju NN 153/13, Zakon o koncesijama NN 143/12, Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama NN 158/03, 141/06, 38/09 i 123/11)			e) eventualnu pripadnost plaže sustavu ekološke mreže Natura 2000			f) izvršenu procjenu okoliša, ako je potrebna, a sukladno Uredbi o procjeni utjecaja na okoliš (NN 64/08, 67/09)			g) izrađeni idejni projekt uređenja plaže			h) lokacijsku dozvolu (ako je riječ o zahvatu u prostoru npr. nasipavanju i drugo)		
	DA	NE																												
a) izvod iz katastarskog plana s popisom katastarskih čestica na kopnu koje su predmetom uređenja																														
b) vlasnički list s popisom čestica (provjeriti da li je upisano pomorsko dobro ili nešto treće)																														
c) izdana lokacijska informacija (prema Zakonu o prostornom uređenju NN 153/13, članak 36)																														
d) odluka o koncesiji (Zakon o prostornom uređenju NN 153/13, Zakon o koncesijama NN 143/12, Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama NN 158/03, 141/06, 38/09 i 123/11)																														
e) eventualnu pripadnost plaže sustavu ekološke mreže Natura 2000																														
f) izvršenu procjenu okoliša, ako je potrebna, a sukladno Uredbi o procjeni utjecaja na okoliš (NN 64/08, 67/09)																														
g) izrađeni idejni projekt uređenja plaže																														
h) lokacijsku dozvolu (ako je riječ o zahvatu u prostoru npr. nasipavanju i drugo)																														

Izvor: Obrada autora

6.3. Tematizacija plaža

U tablici dolje navedenoj navesti će se postojeće kao i moguće teme plaža u Zadru. Kada je riječ o tematizaciji plaža u Zadru ona nije previše zastupljena te su teme plaža navedene tek na web stranicama te postoji tek poneki znak na plažama koje posjeduju temu.

Tablica 7. Tematizacija plaža u Zadru

NAZIV	TEMA/PRIJEDLOG TEME
1. Kolovare	Plaža za obitelji s djecom
2. Borik	Plaža za obitelji s djecom
3. Donat	Plaža za obitelji s djecom
4. Kolovare bazen	Party plaža
5. sv.Bartul	Romantična plaža
6. Punta skala	Romantična plaža
7. Vitrenjak (Uskok)	Plaža za obitelji s djecom
8. Diklo	Plaža za obitelji s djecom
9. Zgon	Plaža za obitelji s djecom
10. Arbanassi (Karma)	Plaža za obitelji s djecom
11. Diklovac	Plaža sa zabavnim sadržajima za mlade
12. Fontana	/
13. Punta Bajlo	/
14. Puntamika jug	Plaža za obitelji s djecom
15. Maestrara	Plaža za obitelji s djecom
16. Puntamika sjever	Eko plaža
17. Puntamika zapad	Plaža za obitelji s djecom
18. Foša	Plaža za pse
19. Njivice	Eko- plaža
20. Podbrig	Plaža za obitelji s djecom
21. Sveti Klement	Plaža za pse
22. Plaža Ovčica	Avanturistička plaža

Izvor: Obrada autora prema podacima sa Beach Rex, dostupno na: <https://www.beachrex.com/hr/hrvatska/dalmacija/zadar-plaze/>, (10.4.20124.)

Tematizacija plaža u gradu Zadru nije baš postojeća te tek poneke plaže imaju svoje teme. Kao što je navedeno tematizacijom plaža smanjio bi se pritisak turista na pojedine plaže te bi se oni rasporedili na plaže ovisno o preferencijama.

Većina plaža koje su tematizirane u gradu Zadru su plaže za obitelji s djecom koje nude sadržaje za djecu kao što su igrališta, ugostiteljski objekti te ostali sadržaji. To su plaže : Kolovare, Borik, Vitrenjak, Diklo, Karma, Zgon dok je za ostale samo dat prijedlog ove teme budući da ona odgovara sadržajima koje se nude na plaži. Budući da su plaže sv. Bartul i Punta Skala mirne plaže nešto udaljenije od samog centra grada njihove tema mogla bi biti romantična plaža. U Zadru postoje dvije Plaže za pse, a to su Foša te plaža sv. Klement koja je smještena na malom otočiću u neposrednoj blizini grada. Plaže koje su prirodne te nemaju posebno izgrađene sadržaje mogle bi se tematizirati kao eko-plaže, one su: Puntamika sjever, Puntamika zapad, Njivice i Mali Mlini. U budućnosti bi svakako sve plaže u gradu Zadru trebale imati svoju temu te bi to pridonijelo također boljem upravljanju plažama.

7. Rezultati empirijskog istraživanja

U sklopu diplomskog rada provedeno je istraživanje kojim su se željeli doznati stavovi i mišljenja lokalnog stanovništva o načinu upravljanja plažama grada Zadra. U idućem dijelu će se detaljno analizirati dobiveni podaci te će se doći do određenih zaključaka.

7.1. Ciljevi i metode istraživanja

Metoda koja je korištena za potrebe istraživanja je metoda anketiranja gdje je korištena online anketa formirana preko Google obrazaca koji su ispitanici ispunjavali. Anketa je ispitanicima prosljeđena online putem. Anketa se sastojala od dvadeset pitanja od kojih su prva tri bila vezana uz demografske karakteristike ispitanika kao što su njihova dob, stupanj obrazovanja te spol ispitanika. Ostalih 17 pitanja bilo je zatvoreno. Kroz čitavo istraživanje željeli su se doznati stavovi i karakteristike lokalnog stanovništva vezana uz njihov posjet plažama kao i njihovo zadovoljstvo postojećim stanjem na plažama. Većina pitanja bila su pitanja s višestrukim odgovorom gdje su ispitanici mogli odabrati ili ocijeniti koliko se slažu s nekom tvrdnjom ili odabrati karakteristike koje su specifične za njihovo zadovoljstvo plažama u gradu Zadru.

Ciljevi istraživanja bili su :

- Ispitati je li lokalno stanovništvo zadovoljno načinom upravljanja plažama u gradu Zadru
- Saznati je li lokalno stanovništvo zadovoljno uređenošću i sadržajima na plažama u gradu Zadru
- Saznati je li lokalno stanovništvo upoznato s ciljevima upravljanja plažama grada Zadra te je li stanovništvo uključeno u sam proces upravljanja plažama

Ciljevi su vezani prvenstveno uz stavove lokalnog stanovništva te njihovo zadovoljstvo.

7.2. Hipoteze i znanstvene metode

Za potrebe istraživanja formirano je pet hipoteza, a one su:

H1 Lokalno stanovništvo zadovoljno je načinom na koji se upravlja plažama u gradu Zadru.

H2 Uređenost i prirodna obilježja plaža imaju velik utjecaj na zadovoljstvo lokalnog stanovništva plažama u gradu Zadru.

H3 Lokalno stanovništvo zadovoljno je uređenošću plaža u gradu Zadru

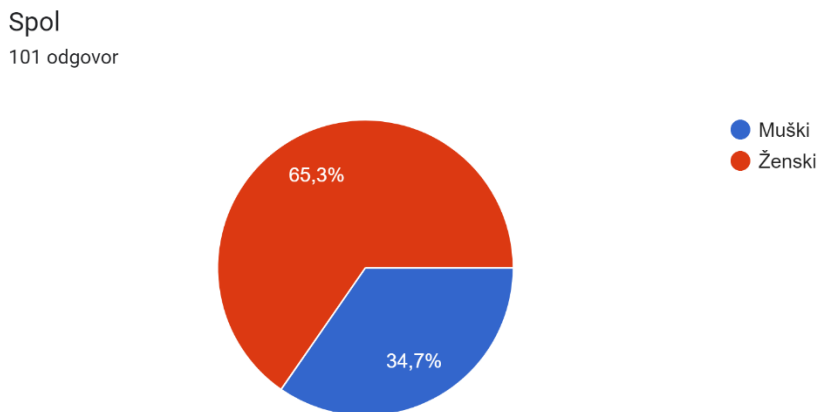
H4 Lokalno stanovništvo nije informirano o ciljevima upravljanja plažama u gradu Zadru

H5 Lokalno stanovništvo nije uključeno u upravljanje plažama u gradu Zadru

7.3. Rezultati istraživanja

Istraživanje se provodilo od 18.3.2024.- 9.4.2024. godine putem Google Forms obrasca. Anketa je bila namijenjena stanovnicima grada Zadra te je ukupno anketu riješila 101 osoba.

Kada je riječ o demografskim karakteristikama ispitanika kao što je već navedeno anketu je ispunio 101 ispitanik te su ispitanici bili raznih dobnih skupina te raznih stupnjeva obrazovanja, a sve te karakteristike će biti analizirane u idućem dijelu.

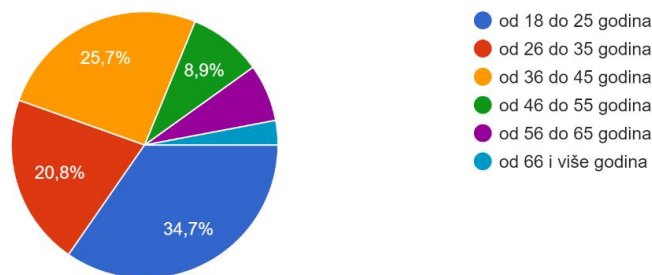

Grafikon 5. Spol ispitanika

Izvor: Anketno istraživanje „Upravljanje plažama u Zadru“, 2024.

Prema spolnoj strukturi ispitanika iz gore navedenog grafa vidljivo je da u ispitanicima prevladavaju žene i to sa 65,3% dok je 34,7% osoba koje su riješile anketu muškog spola.

Dob
101 odgovor

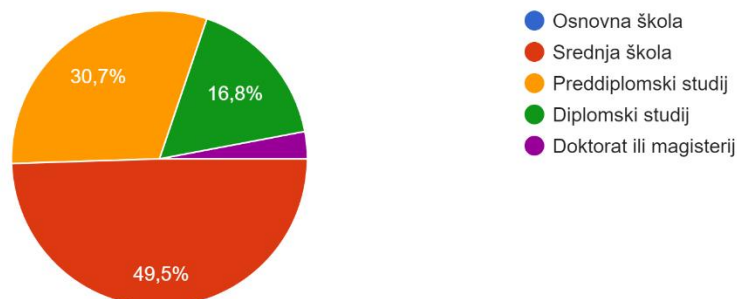

Grafikon 5. Ispitanici prema dobnoj skupini

Izvor: Anketno istraživanje „Upravljanje plažama u Zadru“, 2024.

Prema dobnoj skupini ispitanika najviše prevladava skupina od 18 do 25 godine te 34,7% ispitanika koji su riješili anketu pripadaju toj dobnoj skupini, idući su oni od 36 do 45 godina, njih je čak 25% . Na idućem mjestu su ispitanici od 26 do 35 kojih je 20,8%. Manji broj je onih od 46 do 55 godina, njih je 8,9% .

Završeni stupanj obrazovanja
101 odgovor

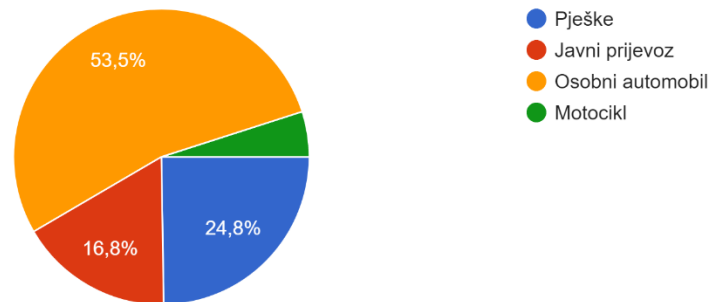
Grafikon 6. Ispitanici prema završenom stupnju obrazovanja

Izvor: Anketno istraživanje „Upravljanje plažama u Zadru“, 2024.

Što se završenog stupnja obrazovanja tiče, najviše je ispitanika koji imaju završeno samo srednjoškolsko obrazovanje, takvih je 49,5% što čini polovicu ispitanika, na drugom su mjestu ispitanici sa završenim preddiplomskim studijem, njih je 30,7%, potom sa 16,8% slijede ispitanici koji su završili diplomski studije te ima mali broj ispitanika koji su završili diplomski studij.

1. Način dolaska na plažu

101 odgovor

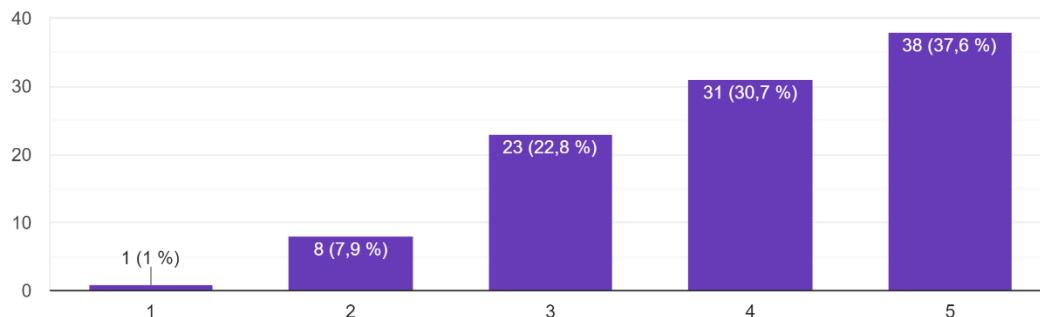
Grafikon 7. Način kojim ispitanici dolaze na plažu

Izvor: Anketno istraživanje „Upravljanje plažama u Zadru“, 2024.

Prvo pitanje u anketi odnosilo se na način kojim ispitanici dolaze na plažu, od njih se tražilo da odaberu jedan od četiri načina dolaska na plažu koji oni najčešće preferiraju, a ponuđeno je bilo: pješke, javni prijevoz, osobni automobil i motocikl. Iz navedenog grafikona vidljivo je da više od polovice ispitanika odnosno njih 53,5% na plažu dolazi osobnim automobilom. Na drugom mjestu je dolazak na plažu pješke, gdje 24,8% ispitanika na ovaj način dolazi na plažu. Na trećem mjestu je dolazak javnim prijevozom sa 16,8% te 6% ispitanika dolazi motociklom.

2. Koliko Vam je važno da postoji uređen prilaz na plažu? (1- Uopće mi nije važno, 5-Izuzetno je važno)

101 odgovor

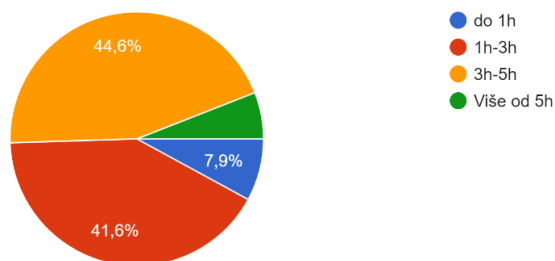

Grafikon 8. Važnost postojanja uređenog prilaza plaži

Izvor: Anketno istraživanje „Upravljanje plažama u Zadru“, 2024.

Drugo pitanje u anketi odnosilo se na stav ispitanika o važnosti postojanja uređenog prilaza na plažu te su ispitanici morali ocijeniti od 1 do 5 koliko im je važno da postoji uređen prilaz na plažu na koju dolaze. Prema važnosti najvećem broju stanovnika, 37,6% izuzetno je važno da postoji uređen prilaz na plažu. Iduća ocjena s najvećim brojem ispitanika je ocjena četiri koju je stavilo 30,7% ispitanika dok je na trećem mjestu ocjena tri s 22,8% ispitanika. Samo 1% ispitanika smatra da im nije važno postojanje uređenog prilaza na plažu. Iz navedenih odgovora može se zaključiti da je stanovnicima grada Zadra postojanje uređenog prilaza na plažu izuzetno važno.

3. Koliko vremena provedete na plaži:
101 odgovor

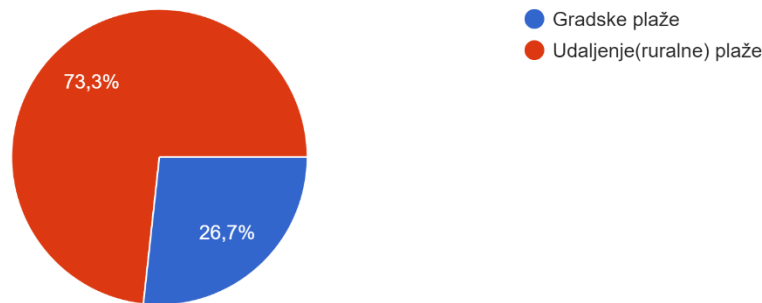
Grafikon 9. Vrijeme provedeno na plaži

Izvor: Anketno istraživanje „Upravljanje plažama u Zadru“, 2024.

U sljedećem pitanju stanovnici su morali od višestrukih ponuđenih odgovora morali odabrati koliko vremena prosječno provedu na plaži. Prema gore prikazanom grafu najviše stanovnika i to njih 44,6% provodi na plaži 3h-5h, na drugom mjestu je 1h-do3h te 41,6% stanovnika boravi taj vremenski period na plaži. 7,9% stanovnika provede do 1h na plaži te vrlo mali postotak provodi više od 5h na plaži. Iz grafikona se može zaključiti da lokalno stanovništvo provodi dosta vremena na plaži.

4. Preferirate li više velike gradske plaže koje nude razne sadržaje ili udaljene plaže koje se nalaze u ruralnim mjestima koje su nešto mirnije.

101 odgovor

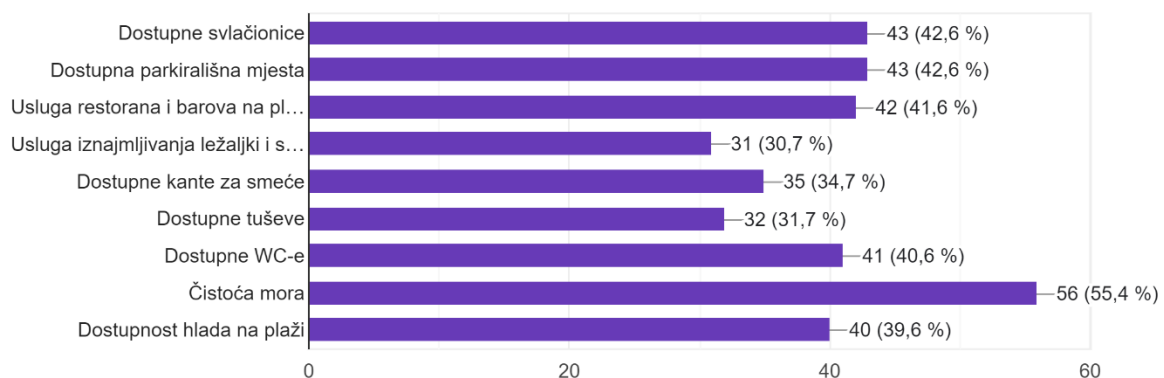
Grafikon 10. Preferiranje gradskih ili udaljenijih plaža

Izvor: Anketno istraživanje „Upravljanje plažama u Zadru“, 2024

U sljedećem pitanju se od ispitanika tražilo da odaberu preferiraju li više gradske plaže ili one udaljenije koje nude nešto mirnije okruženje. Prema dobivenim rezultatima može se zaključiti da stanovnici Zadra preferiraju više Udaljenije odnosno ruralne plaže koje budući da je te plaže odabralo 73,3% ispitanika dok je gradske plaže odabralo 26,7% stanovnika.

5. Što po vama uređena plaža mora imati :(izaberite kriterije koji su Vama najvažniji, maksimalno 3)

101 odgovor

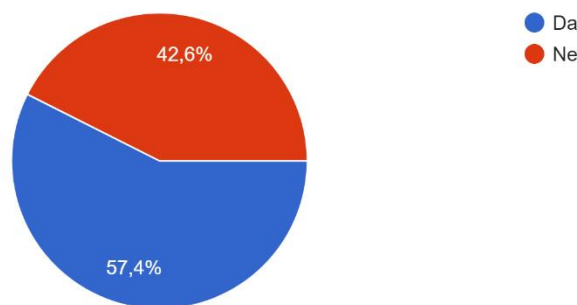
Grafikon 11. Kriteriji za uređenu plažu

Izvor: Anketno istraživanje „Upravljanje plažama u Zadru“, 2024.

U gornjem grafikonu prikazani su kriteriji koje stanovnici smatraju da su njima najvažniji na plaži. Najveći broj ispitanika smatra da je čistoća mora najvažnije što plaža mora imati, njih 55,4% smatra tako. Na drugom mjestu su dostupne svlačionice te dostupna parkirališna

mjesta sa po 42,6% ispitanika dok je na četvrtom mjestu usluga restorana i barova na plaži. Idući kriteriji sa najviše odgovora su dostupni wc-i gdje je 40,6% ispitanika odabralo ovaj kriterij te dostupnost hlada na plaži sa 39,6% ispitanika. Usluga iznajmljivanja na plaži te dostupni tuševima su kriteriji koje je stavilo najmanji broj ispitanika. Ovo pitanje je potvrdilo na neki način H2 budući da je vidljivo da plaže moraju imati određene sadržaje kako bi zadovoljile posjetitelje odnosno u ovom slučaju lokalno stanovništvo.

6. Da li ste zadovoljni uređenošću i prirodnim obilježjima na plažama u Zadru?
101 odgovor

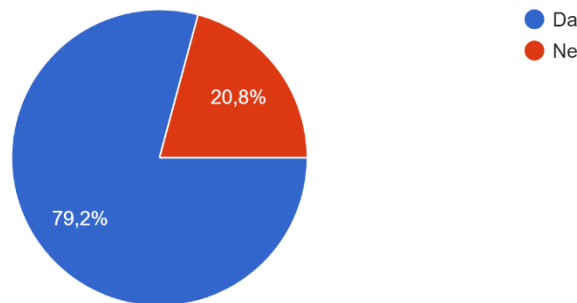
Grafikon 12. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva uređenošću i prirodnim obilježjima na plažama u Zadru

Izvor: Anketno istraživanje „Upravljanje plažama u Zadru“, 2024.

U gornjem grafu prikazano je opće zadovoljstvo lokalnog stanovništva plažama u gradu Zadru. Prema dobivenim rezultatima može se zaključiti da su stanovnici zadovoljni uređenošću i prirodnim obilježjima plaža u Zadru budući da se njih 57,4% izjasnilo tako. S druge strane čak 42,6% stanovnika nije zadovoljno uređenošću i prirodnim obilježjima što je vrlo visok postotak te se da zaključiti da stanovnici nisu posve zadovoljni. Ovo pitanje je djelomično potvrdilo H2, djelomično zato što nisu svi stanovnici u potpunosti zadovoljni no više od polovice je zadovoljno što je dovoljno da bi se potvrdila ranije postavljena hipoteza.

7. Jesu li Vam pri odabiru plaže koju posjećujete bitna njezina prirodna obilježja? (Prirodna sjena, materijal od kojeg je napravljena: šljunak, pijesak, beton, čistoća mora)

101 odgovor

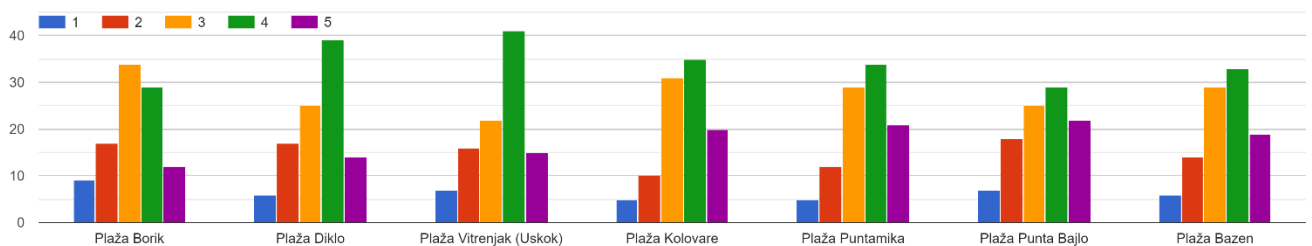

Grafikon 13. Važnost prirodnih obilježja pri odabiru plaže

Izvor: Anketno istraživanje „Upravljanje plažama u Zadru“, 2024.

U gore prikazanom grafu od ispitanika se tražilo da s da ili ne odgovore na pitanje o tome jesu li im pri odabiru plaže koju posjećuju važna njezina prirodna obilježja. Prema odgovorima se može zaključiti da prirodna obilježja imaju veliku važnost pri odabiru plaže budući da 79,2% smatra tako dok 20,8% to nije bitno. Ovo pitanje također je potvrdilo H2 budući da se velika većina izjasnila da su im ovi kriteriji važni te je na taj način hipoteza koja je glasila „Uređenost i prirodna obilježja plaža imaju velik utjecaj na zadovoljstvo lokalnog stanovništva potvrđena.“

8. Da li ste zadovoljni sadržajima na dolje navedenim plažama na ljestvici od 1 -izrazito sam zadovoljan/a do 5 -izrazito sam nezadovoljan/a. (Molimo zaokružite odgovor za svaku tvrdnju.)

Grafikon 14. Zadovoljstvo stanovnika sadržajima na najposjećenijim zadarskim plažama

Izvor: Anketno istraživanje „Upravljanje plažama u Zadru“, 2024.

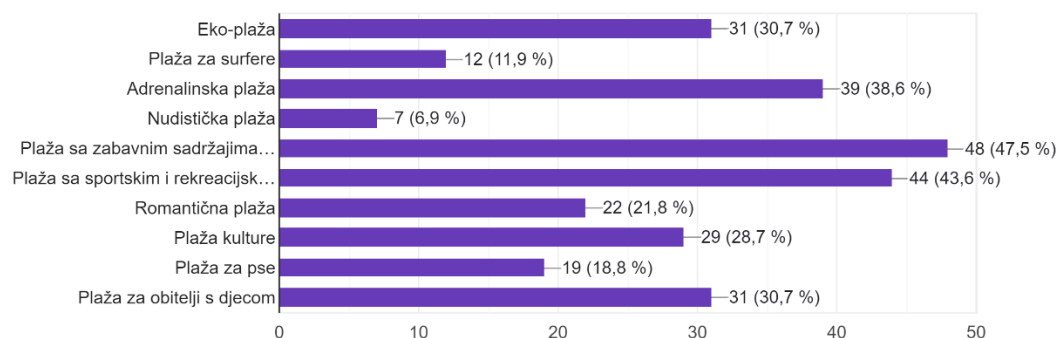
U ovom pitanju ispitanicima je bilo ponuđeno sedam najpoznatijih zadarskih plaža te su oni trebali ocjenom od 1-5 ocijeniti koliko su zadovoljni sadržajima na odabranim plažama. Prva plaža je plaža Borik koja je dobila neku prosječnu ocjenu te je najviše stanovnika ocijenilo sadržaje na ovoj plaži

ocjenom tri. Plaža Diklo najčešće je ocijenjena ocjenom četiri. Iduća plaža Vitrenjak (Uskom) ima najviše ocjena četiri te je to njezina prosječna ocjena. Plaža Kolovare je dobila je ocjenu između tri i četiri kao i plaža Puntamika. Plaža Punta Bajlo ima dosta visokih ocjena budući da ima dosta petica dok plaža Bazenima prosječnu ocjenu između tri i četiri. Iz svega navedenog može se zaključiti da je neka prosječna ocjena na plažama u Zadru četiri te su stanovnici zadovoljni sadržajima na plažama u gradu Zadru barem što se tiče najpoznatijih plaža.

Ovo pitanje bilo je vezano uz H3 koja je glasila „Lokalno stanovništvo zadovoljno je uređenošću i sadržajima na plažama u gradu Zadru“. Prema dobivenim odgovorima može se potvrditi da je lokalno stanovništvo pretežito zadovoljno sadržajima na najpoznatiji šest plaža grada Zadra.

9. Koje biste teme voljeli vidjeti na plažama u gradu Zadru?(Moguće je odabrati dvije teme)

101 odgovor

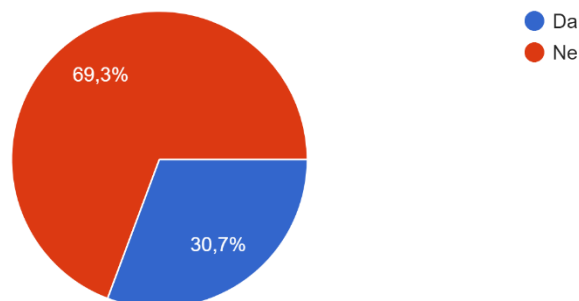
Grafikon 15. Teme na plažama

Izvor: Anketno istraživanje „Upravljanje plažama u Zadru“, 2024.

Iduće pitanje bilo je vezano uz tematizacije plaža i teme koje bi stanovnici voljeli vidjeti u budućnosti u Zadru. Stanovnici su odabrali dvije teme koje bi najviše voljeli vidjeti na plažama u Zadru. Najviše odgovora dobila je Plaža sa zabavnim sadržajima za mlade koju je odabralo 47,5% ispitanika, iduća je plaža sa sportskim i rekreacijskim sadržajima koju je odabralo 43,6% ispitanika te potom adrenalinska plaža sa 38,6% odgovora. Stanovnici bi najmanje voljeli vidjeti nudističku plaži koju je odabralo 6,9% ispitanika te plaža sa surfere koju je odabralo 11,9% ispitanika.

10. Jeste li upoznati s ciljevima upravljanja plažama u gradu Zadru?

101 odgovor

Grafikon 16. Jesu li stanovnici upoznati s ciljevima upravljanja plažama u Zadru

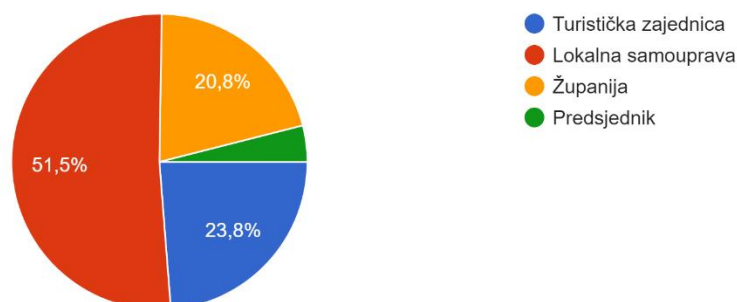
Izvor: Anketno istraživanje „Upravljanje plažama u Zadru“, 2024.

U gore navedenom grafikonu prikazani su odgovori koje su stanovnici dali na pitanje o tome jesu li upoznati s ciljevima upravljanja plažama u gradu Zadru. Prema navedenom grafu može se zaključiti da stanovnici nisu upoznati s ciljevima upravljanja plažama u gradu Zadru budući da je njih 69,3% odgovorilo da nisu upoznati dok je tek 30,7% ispitanika odgovorilo da su upoznati s ciljevima upravljanja plažama u gradu Zadru.

Ovo pitanje vezano je uz H4 koja je glasila:“ Lokalno stanovništvo nije informirano o ciljevima upravljanja plažama u gradu Zadru“ te prema odgovorima iz ovog pitanja ova hipoteza je potvrđena budući da je 69,3% stanovnika izjasnilo da nije upoznato s ciljevima upravljanja plažama u Zadru što je više od polovice ispitanika.

11. Tko upravlja plažama u gradu Zadru?

101 odgovor

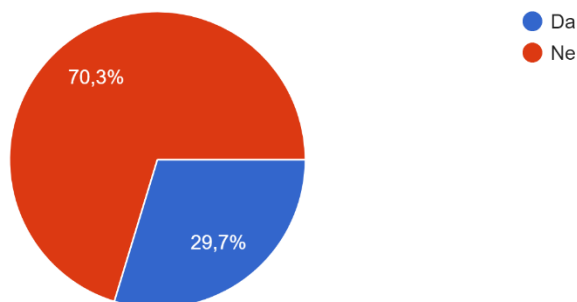
Grafikon 17. Tko upravlja plažama u gradu Zadru

Izvor: Anketno istraživanje „Upravljanje plažama u Zadru“, 2024.

U idućem pitanju se od ispitanika tražilo da odgovore odnosno da odaberu tko od ponuđenih upravlja plažama u gradu Zadru. Za upravljanje plažama je inače zadužena lokalna samouprava koju je odabralo nešto više od polovice ispitanika odnosno njih 51,5%. Na drugom mjestu su ispitanici birali Turističku zajednicu sa 23,8% te Županiju s 20,8%. Predsjednika je kao odgovor odabrao mali broj ispitanika.

Ovo pitanje nadovezuje se na H4 te se također prema odgovorima može zaključiti da tek polovica stanovnika zna tko zapravo upravlja plažama te da nisu previše informirani.

13. Upoznat/a sam sa strateškim dokumentima u vezi s upravljanjem plažama. (Nacionalni program upravljanja i uređenja morskih plaža, Reg...upravljanja morskim plažama Zadarske županije...)
101 odgovor

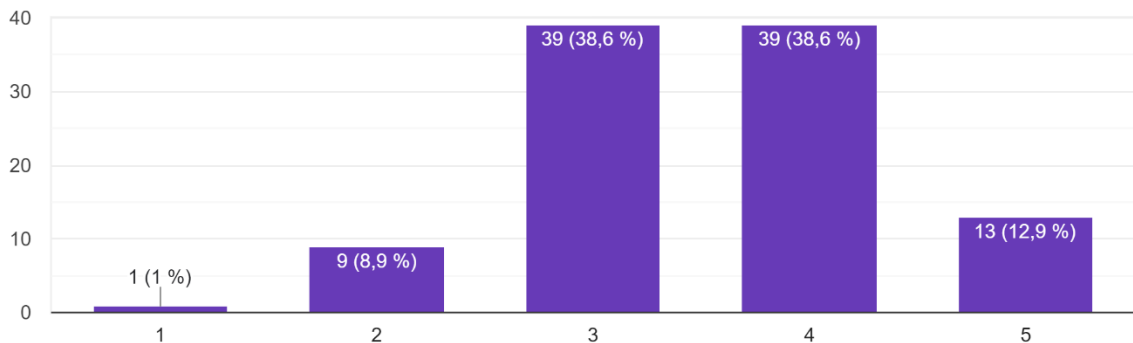
Grafikon 18. Poznavanje strateških dokumenata

Izvor: Anketno istraživanje „Upravljanje plažama u Zadru“, 2024.

U gornjem grafu prikazani su odgovori na pitanje o poznavanju strateških dokumenata vezanih uz upravljanje plažama u gradu Zadru. Prema dobivenim odgovorima može se zaključiti da stanovnici nisu upoznati sa strateškim dokumentima u vezi s upravljanjem plažama. Kao i prethodna dva ovo pitanje vezno je uz H4 te se opet može vidjeti da lokalno stanovništvo nije informirano ni upoznato o neki strateškim dokumentima vezanim uz upravljanje plažama.

14. Koliko ste zadovoljni dosadašnjim načinom upravljanja plažama u gradu Zadru? (1- Izrazito sam zadovoljan/a, 5- Izrazito sam nezadovoljan/a)

101 odgovor

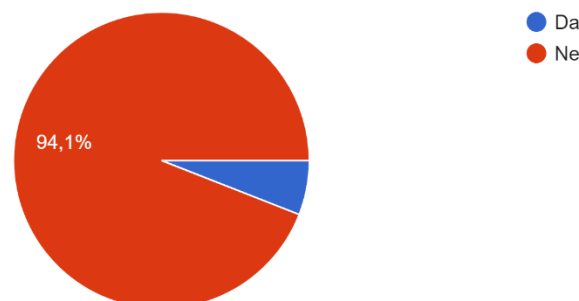
Izvor: Anketno istraživanje „Upravljanje plažama u Zadru“, 2024.

Prema gore navedenom grafu vidljivo je da ispitanici nisu posve zadovoljni s dosadašnjim načinom upravljanja plažama u gradu Zadru budući da je velik broj ispitanika dosadašnji način upravljanja ocijenio s ocjenama tri i četiri. Tek jedna osoba je način upravljanja ocijenila ocjenom jedan do je devet osoba upravljanje ocijenilo sa ocjenom dva, 3 ispitanika je odličnom ocjenom ocijenilo dosadašnji način upravljanja. Stanovnici dakle nisu posve zadovoljni načinom upravljanja no moglo bi se zaključiti da je dosadašnji način upravljanja dobar te bi u budućnosti ova ocjena mogla biti pet.

Ovo pitanje vezano je uz H1 koja je glasila: „Lokalno stanovništvo zadovoljno je načinom na koji se upravlja plažama u gradu Zadru“ te se iz odgovora može zaključiti da je lokalno stanovništvo pretežito zadovoljno budući da je neka srednja ocjena 4 što je izuzetno dobro.

15. Jeste li na bilo koji način uključeni u upravljanje plažama u gradu Zadru?

101 odgovor

Grafikon 19. Uključenost lokalnog stanovništva u upravljanje plažama u gradu Zadru

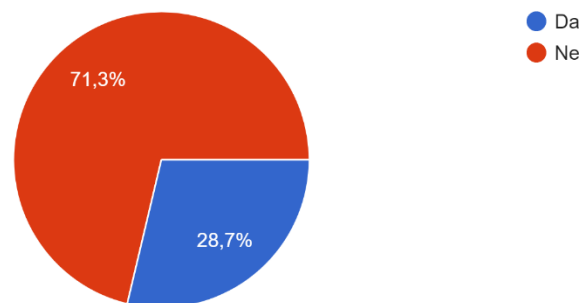
Izvor: Anketno istraživanje „Upravljanje plažama u Zadru“, 2024.

U gore navedenom grafu prikazani su odgovori na pitanje o uključenosti lokalnog stanovništva u upravljanje plažama u gradu Zadru. Iz navedenih odgovora jasno je da stanovnici nisu uključeni u upravljanje plažama u gradu Zadru budući da je 94,1% ispitanika odgovorilo da nije dok je tek nekoliko ispitanika odgovorilo da je uključeno.

Ovo pitanje vezano je uz H5 koja je glasila: "Lokalno stanovništvo nije uključeno u upravljanje plažama u gradu Zadru". Prema dobivenim odgovorima hipoteza je potvrđena je te se može zaključiti da lokalno stanovništvo uopće nije uključeno u sam proces upravljanja plažama u Zadru.

16. Biste li u budućnosti htjeli sudjelovati pri odlučivanju i donošenju ciljeva o upravljanju plažama u gradu Zadru?

101 odgovor

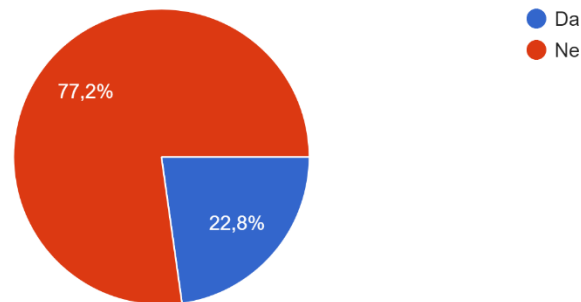
Grafikon 20. Stav ispitanika prema sudjelovanju u upravljanju plažama

Izvor: Anketno istraživanje „Upravljanje plažama u Zadru“, 2024.

U gore navedenom grafu prikazan je stav lokalnog stanovništva o sudjelovanju pri odlučivanju i donošenju ciljeva. Prema dobivenim rezultatima može se zaključiti da većina stanovnika ne želi sudjelovati u tom procesu, 71,3% stanovnika se tako izjasnilo dok bi 28,7% stanovnika željelo sudjelovati u procesu upravljanja plažama. Može se zaključiti da bi jedan dio stanovnika želio sudjelovati te bi im se u budućnosti možda to trebalo omogućiti.

17.Smatrate li da plaže trebaju biti pod koncesijama?

101 odgovor

Grafikon 21. Stav lokalnih stanovnika o plažama pod koncesijom

Izvor: Anketno istraživanje „Upravljanje plažama u Zadru“, 2024.

U gore navedenom grafu prikazan je stav lokalnog stanovništva o koncesijama na plažama. Ispitanici su trebali odabrati smatraju li da plaže trebaju biti pod koncesijom ili ne. Prema dobivenim rezultatima može se zaključiti da većina stanovnika smatra da plaže ne trebaju biti pod koncesijom odnosno njih 77,2% misli tako dok 22,8% stanovnika smatra da plaže ne trebaju biti pod koncesijom.

ZAKLJUČAK

Zadar je grad koji je zbog svog položaja bogat danas izuzetno vrijednim turističkim resursom, a to su plaže. Plaže su vrlo vrijedan resurs kojim se na pravi način treba upravljati budući da kvalitetno upravljanje može stvoriti brojne pozitivne čimbenike kako za lokalnu zajednicu tako i za turiste. Zadar je destinacija koja obiluje smještajnim kapacitetima te turističkim atrakcijama koje upravo privlače turiste koje u grad dolaze, a prema dostupnim podacima taj broj se povećava iz godine u godinu.

Prvi dio rada dao je teorijsku podlogu za daljnje istraživanje. Plaže su resursi koji se mogu klasificirati prema raznim podjelama no jedna od najčešćih je BARE metodologija prikazana u radu. U Hrvatskoj je temelj za upravljanje plažama Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama koji plaže svrstava kao pomorsko dobro te se prema tome njima i upravlja. Također vrlo je važan i Nacionalni program upravljanja plažama prema koje se potom razvijaju regionalni planovi za svaku primorsku destinaciju.

Zadar ima velik broj plaža te su po sedimentu koji prevladava na njima uglavnom šljunčane plaže, većina ih je uređena te nude brojne sadržaje svojim korisnicima od onih osnovnih pa sve do nekih dodatnih sadržaja. U radu je navedena tablica koja nudi pregleda plaža u Zadru, njihova klasifikacija te sadržaji koje se nude na njima. Što se tematizacija tiče, ona je vezana uz upravljanje plažama, što se tematizacije plaža u Zadru tiče, plaže su uglavnom tematizirane kao Plaža za obitelji s djecom, ima poneka Plaža za pse te jedna Adrenalinska plaža no svakako bi u budućnosti trebalo tematizirati i ostale plaže te malo segmentirati posjetitelje koji na njih dolaze. U radu su također predstavljene i tri najpoznatije plaže u Zadru te su kroz ispunjen PL/14 obrazac prikazane njihove glavne karakteristike.

Zadnje poglavlje u radu odnosi se na analizu podataka koji su dobiveni anketnim istraživanjem putem online ankete izrađene putem Google Formsa. Anketom su ispitani stavovi te zadovoljstvo lokalnog stanovništva grada Zadra. Ukupno je prikupljeno 102 ispunjene ankete čiji si se prikupljeni podaci analizirali.

Prema analiziranim podacima može se zaključiti da je stanovništvo u prosjeku zadovoljno načinom upravljanja plažama u Gradu Zadru. Na zadovoljstvo stanovništva plaža znatno utječu prirodna obilježja, ali i sadržaji koji se nude na plažama. Što se tiče sadržaja koji se nude na plaža u Zadru oni su ocijenjeni dobro ocjenom.

Problem kod lokalnog stanovništva i upravljanja plažama predstavlja to što lokalno stanovništvo prvenstveno nije informirano o nekim osnovnim stavkama i strateškim dokumentima kada je riječ o upravljanju plažama te nije informirano o ključnim ciljevima upravljanja plažama u gradu Zadru. Također lokalno stanovništvo ni na koji način nije uključeno u sam proces upravljanja. U budućnosti bi se i stanovništvo moglo uključiti u upravljanje budući da je upoznato sa stanjem na plažama te bi zasigurno doprinijelo poboljšanju plažne ponude u gradu Zadru.

POPIS LITERATURE

Knjige

M.Botero C., Cervantes O., W. Finkkl, C., (2018.) :Beach Management Tools - Concepts, Methodologies and Case Studies

Magaš, D., (2022.): Utjecaj odabranih determinanti na percepciju turističkoga proizvoda plaža, Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, doktorska disertacija

Marković M., Michallef, A., Povh, D., Williams, A.T. Održivo upravljanje plažama u Hrvatskoj: Smjernice i prioritetne akcije, (Preuzeto 12.3.2024.) dostupno na https://www.academia.edu/3614688/Odr%C5%BEivo_upravljanje_pla%C5%BEama_u_Hrvatskoj

Midhallel, A., D'Amico, S., Colica, E., (2014.): A Beach Management Manual, Odjel geo znanosti, Sveučilište u Malti

Williams, A., Michallef, A., (2009.): Beach Management: Principles & Practice, London

Članci

Blei, D., (2021.): Inventing the Beach: The Unnatural History of a Natural Place, Smithsonian magazine, dostupno na <https://www.smithsonianmag.com/history/inventing-beach-unnatural-history-natural-place-180959538/> (1.3.2024.)

Deidun,A.,(2009.): Beaches-More than just sand and fun" <file:///C:/Users/38595/Downloads/beaches-morethanjustsandandfun.pdf>

Kovačić,M., Komać, A., (2011.) :Pitanja o upravljanju plažama u Hrvatskoj s naglaskom na Zadarsku županiju, NAŠE MORE : znanstveni časopis za more i pomorstvo, Vol. 58 No. 5-6, <https://hrcak.srce.hr/file/112231>

Nacionalni program upravljanja i uređenja morskih plaža – Akcijski plan, (2014.)Ministarstvo turizma, dostupno na: https://mint.gov.hr/UserDocsImages/AA_2018_c-dokumenti/akcijski%20planovi/007_150205_akc_p_plaze.pdf (2.3.2024.)

Plan razvoja kulture grada Zadra 2019. - 2026., Grad Zadar dostupno na: [https://www.grad-zadar.hr/repos/doc/PLAN%20RAZVOJA%20KULTURE%20GZ%202019.-2026.\[1\].pdf](https://www.grad-zadar.hr/repos/doc/PLAN%20RAZVOJA%20KULTURE%20GZ%202019.-2026.[1].pdf)

(Preuzeto 12.2.2024.)

Plan upravljanja pomorskim dobrom na području grada Zadra za razdoblje od 2024. do 2028. godine dostupno na: <https://www.grad-zadar.hr/vijest/savjetovanja-s-javnoscu--otvorena-79/plan-upravljanja-pomorskim-dobrom-na-podrucju-gz-za-2024--2028-godinu-8375.html>

(Preuzeto 12.5.2024.)

Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama Zadarske županije, (2015.), (Preuzeto 11.2.2024.) dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/220535>

Strategija razvoja grada Zadra 2014. -2020., dostupno na :<https://www.grad-zadar.hr/repos/doc/Strategija%20razvoja%20grada%20Zadra.pdf> (12.3.2024.)

Tolić, V., (2015.), "Koncesija- Značenje pojma i povijesni razvoj", Časopis praktični menadžment, Vol. VI, br.1, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/212470>

Uredba o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru (2014.), dostupno na: <https://www.zakon.hr/cms.htm?id=29391>

Glavni plan razvoja turizma Zadarske županije 2013. - 2023. dostupno na: <https://www.zadar.hr/datastore/filestore/10/GP-turizma-Zadarske-zupanije.pdf>

Internet

Poslovni turizam, dostupno na: <https://www.poslovniturizam.com/destinacije/zadar/6/> (13.2.2024.)

Staničić, F., Bogović, M., (2017.): Koncesije na pomorskom dobru – odnos zakona o koncesijama i zakona o pomorskom dobru i morskim lukama, <https://hrcak.srce.hr/file/266035>

Stručni portal pomorsko dobro, dostupno na: <https://www.pomorskodobro.com/portal-predlaze-koncesije/> , (5.3.2024.)

Turistička zajednica grada Zadra, dostupno na: <https://zadar.travel/hr/atrakcije/atrakcije/crkva-svetog-kr%C5%A1evana> (2.3.2024.)

Zadar 4fun travel guide, dostupno na: <https://www.zadar4fun.com/cathedral-of-st-anastasia-zadar> (13.2.2024.)

Zadar airport, dostupno na: <https://www.zadar-airport.hr/tourist-info> (15.2.2024.)

Zadarski tjednik, dostupno na: <https://zadarskitjednik.hr/grad-zadar/u-zadru-70-779-stanovnika-najvise-hrvata-67-134-uz-jos-21-narodnost-i-ostale-katolika-58-412-ili-82-53-posto-uz-druge-vjeroispovijesti-ateiste-agnostike-neizjasnjene-2501239> (13.2.2024.9

Zakon o koncesijama (2020.),dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/157/Zakon-o-koncesijama>

Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama (2023.), dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/505/Zakon-o-pomorskom-dobru-i-morskim-lukama>

POPIS ILUSTRACIJA

Slika 1. Zadarski Forum	28
Slika 2 Obrazac PL/14 za plažu Vitrenjak	42
Slika 3 Plaža Borik Zadar	44
Slika 4 Obrazac PL/14 za plažu Borik	45
Slika 5 Plaža Kolovare Zadar.....	47
Slika 6 Obrazac PL/14 za plažu Kolovare	48
Grafikon 1. Dolasci turista u Zadarsku županiju za 2023. godinu po mjesecima	31
Grafikon 2. Noćenja turista u Zadarskoj županiji po mjesecima za 2013. godinu	32
Grafikon 3. Dolasci turista po vrstama smještaja u Zadarskoj županiji od siječnja do prosinca 2023. godine.....	33
Grafikon 4. Smještajni kapaciteti po vrstama objekata za regiju Dalmacija-Zadar, usporedba za godine 2016., 2019., i 2021.....	35
Grafikon 5. Ispitanici prema dobnoj skupini	54
Grafikon 6. Ispitanici prema završenom stupnju obrazovanja	54
Grafikon 7. Način kojim ispitanici dolaze na plažu.....	55
Grafikon 8. Važnost postojanja uređenog prilaza plaži	55
Grafikon 9. Vrijeme provedeno na plaži.....	56
Grafikon 10. Prefeririranje gradskih ili udaljenijih plaža	57
Grafikon 11. Kriteriji za uređenu plažu	57
Grafikon 12. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva uređenošću i prirodnim obilježjima na plažama u Zadru.....	58
Grafikon 13. Važnost prirodnih obilježja pri odabiru plaže.....	59
Grafikon 14. Zadovoljstvo stanovnika sadržajima na najposjećenijim zadarskim plažama.....	59
Grafikon 15. Teme na plažama	60
Grafikon 16. Jesu li stanovnici upoznati s ciljevima upravljanja plažama u Zadru	61
Grafikon 17. Tko upravlja plažama u gradu Zadru	61
Grafikon 18 Poznavanje strateških dokumenata.....	62
Grafikon 19. Uključenost lokalnog stanovništva u upravljanje plažama u gradu Zadru.....	63
Grafikon 20. Stav ispitanika prema sudjelovanju u upravljanju plažama	64
Grafikon 21. Stav lokalnih stanovnika o plažama pod koncesijom.....	65
Tablica 1 Klasifikacija plaža prema BARE metodologiji	6
Tablica 2. Tematizacija plaža	20
Tablica 3. Turistički dolasci ostvareni u gradu Zadru od 2016. do 2023. godine.....	29
Tablica 4. Turistička noćenja ostvarena u gradu Zadru od 2016. do 2023. godine	30
Tablica 5. Hoteli u Zadru po broju zvjezdica	34
Tablica 6. Popis plaža grada Zadra.....	37
Tablica 7. Tematizacija plaža u Zadru	50

